

СТЕНОГРАМА

розширеного засідання Комітету з питань освіти, науки та інновацій

06 листопада 2019 року

Веде засідання Голова Комітету БАБАК С.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго дня, шановні колеги. Давайте розпочинати. У нас уже час почався, давайте спробуємо завершити за 3 години, і о 18-й зможемо бути вільні, якщо закриємо всі питання.

Отже, ще раз доброго дня, шановні колеги і учасники засідання комітету. Згідно з планом роботи комітету та враховуючи, що наукова і науково-технологічна сфера в державі перебуває в критичному стані, у порядку здійснення комітетом контрольних функцій ми сьогодні розглядаємо питання про стан реалізації Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність". Слід зазначити, що Комітет з питань науки і освіти Верховної Ради України попереднього скликання на своїх засіданнях вже тричі розглядав у порядку контролю питання про реалізацію Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність". Розглядалися ці питання також і на парламентських слуханнях: "Про стан та проблеми фінансування освіти і науки в Україні", "Національна інноваційна система: стан та законодавче забезпечення розвитку" та "Збалансований розвиток людського капіталу в Україні: завдання освіти і науки".

Комітетом та Верховною Радою України були прийняті певні рішення та рекомендації щодо зазначених питань. Але попри всі контрольні рекомендації профільного комітету, певна низка положень закону залишається невиконаною. Ми всі усвідомлюємо важливість науки і науково-технічної діяльності в розвитку економіки нашої країни, але, на жаль, слід констатувати, що наукова і науково-технологічна сфера в державі перебуває в критичному стані. Чинників цього кризового стану досить багато. Це з одного боку і хронічне недофінансування державою науки і наукової сфери, але з іншого боку це також застаріла система само по собі фінансування та управління наукою в Україні, зокрема в структурах Національної академії наук, галузевих академій наук. Також відсутність в Україні дієвих механізмів довгострокового прогнозування і планування розвитку

держави, застарілість технологічної і матеріальної бази, нестача молодих наукових кадрів і так далі.

Але попри все, попри це вітчизняна наука ще зберегла свій потенціал для вирішення складних питань, продовжує продукувати сучасні технології і розробки. І ми розуміємо, що від швидкого та ефективного вирішення подібних проблем, які стоять зараз перед науковою і науково-технічною сферою України, залежить розвиток України як держави.

Для участі в цьому розширеному засіданні запрошені представники всіх міністерств і відомств, Національної академії наук, галузевих академій наук, наукового комітету Національної ради з питань розвитку, науки, технології України, Ради молодих вчених та інші.

Метою нашого засідання є на сьогодні, це напрацювання конкретних завдань для законодавчої і виконавчої гілок влади, для бізнесового середовища та наукової спільноти задля забезпечення вдосконалення і розвитку наукової і науково-технічної сфери України. Комітетом за результатами розгляду цього питання будуть сформовані пропозиції до відповідних гілок влади. Якраз у цьому ключі ми просимо будувати свої виступи всіх учасників засідання.

Я вам коротко розкажу про орієнтовний регламент. Ми маємо сьогодні чотири доповіді. Спробуємо вкластися в 45 - 50 хвилин. Також маємо на 50 хвилин виступи представників центральних органів виконавчої влади, Національної академії наук, національних галузевих академій наук. Далі виступи інших учасників засідання, запитання і відповіді, обговорення народними депутатами членами комітету і прийняття рішень. Давайте спробуємо вкластися в 2 години 50 хвилин, так, щоб ми до 18-ї завершили.

Якщо немає зауважень і заперечень, то слово надається першому доповідачеві Колюху Валерію Вікторовичу, це голова підкомітету з питань науки та інновацій Комітету з питань освіти, науки та інновацій України. Прошу.

КОЛЮХ В.В. Доброго дня, шановні колеги, шановні члени Національної академії наук, галузевих академій наук, освітяни, науковці. Радий вітати всіх, кому небайдужа доля вітчизняної науки і стан виконання Закону "Про наукову та науково-технічну діяльність". Новий Закон "Про наукову та науково-технічну

діяльність", як ви знаєте, прийнятий 26 листопада 2015 року, визначив правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку сфери наукової та науково-технічної діяльності.

Україна має вагомий науковий і науково-технічний потенціал, відомі наукові школи та визначні наукові досягнення, що сконцентровані в академічній, вузівській та галузевих сферах. Однак сучасний стан реалізації державної політики у сфері науки в Україні є не досить ефективним і таким, що не відповідає потребам держави та міжнародним зобов'язанням. Так згідно статті 375 Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом розвиток науково-технологічного потенціалу, залучення України до європейського дослідницького простору з метою сприяння розвитку конкурентоспроможної економіки та суспільства, яке базується на знаннях. Тобто ключовим є те, що наша наука вітчизняна має бути конкурентоспроможною і адаптованою до європейського співробітництва і Європейського Союзу.

Зважаючи на це, законом було передбачено новації, пов'язані із створенням нової системи управління, зокрема формування Національної ради з питань розвитку науки і технології, та відповідно розмежування компетенції моно-України. Інтенсивний розвиток грантової системи фінансування наукових досліджень, в тому числі на базі Національного фонду досліджень України, організація прогнозування тенденцій науково-технічного розвитку на довгостроковий та середньострокові періоди, підтримка пріоритетних напрямків розвитку науки і техніки, державних цільових наукових і науково-технічних програм, та концентрація ресурсів для їх реалізації. Створення ринку наукової і науково-технічної продукції та впровадження досягнень науки і техніки в усі сфери суспільного життя.

Відповідно закон містить низку новел щодо правового регулювання трудових відносин з науковцями, правового статусу та розширення прав наукових установ, соціального захисту наукових працівників, підтримки молодих учених тощо. У процесі імплементації даного закону формується нова система організації науки в Україні. Проте слід зазначити і про недоліки законодавчого забезпечення розвитку наукової сфери в Україні, і, зокрема, реалізації закону. Переорієнтація уваги в законі з питань державної політики в зазначеній сфері на надмірне

регулювання внутрішнього життя наукової спільноти призвела до втрати конкретики у визначенні ключових державних засобів підтримки наукової і науково-технічної та інноваційної діяльності. В законі відсутні правові норми, які б визначали обов'язки елементів реального сектору економіки обґрунтовано формувати їхні інтереси щодо використання нових знань і технологій. В зарубіжному законодавстві це здійснюється комплексом конкретних законів щодо стимулювання інноваційної активності підприємств податковими, інвестиційно-кредитними, інформаційними, штрафними та іншими засобами. А в деяких країнах встановлюються навіть певні спеціальні галузеві податки, кошти з яких ідуть на цільове призначення для фінансування наукових досліджень та розробок.

Причина слабого позитивного впливу закону не тільки в його прорахунках у системному врахуванні особливостей наукової та науково-технічної сфери держави, але головне в тому, що цілий ряд норм на сьогоднішні ще не є імplementованими, а більшість основних визначальних положень залишаються декларативними. В першу чергу, це стосується законодавчих норм щодо фінансування науки, стимулювання вкладених коштів в наукову та науково-технічну діяльність бізнесом. Жодна норма щодо фінансування науки і науковців ніколи не виконувалася, а система стимулювання притоку в науку позабюджетних в Україні вже багато років не існує.

Реальна практика засвідчує, що кількісні та якісні стандарти забезпечення економічних, соціальних та правових гарантій наукової і науково-технічної діяльності відповідно до статті 2 закону України жодним чином не відповідають ні збереженню, ні тим більше розвитку вітчизняного науково-технічного потенціалу.

Після прийняття в 2015 році Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність" відбувається падіння чисельності дослідників в Україні, і до цього часу воно не припинилося.

Значно погіршилася демографічна структура кадрів. Увага зосереджена на залученні в науку молоді – стипендії Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, НАН України, гранти, проекти і таке інше. Але, перейшовши певну вікову межу молодого вченого і втрачаючи ці стимули, науковці середнього віку опиняються в дуже скрутному фінансовому становищі і

тому масово покидають науку або виїжджають за кордон. Вікова структура дослідників стала такою, при якій втрати, в тому числі за рахунок звичайної природної смертності представників старшого покоління, перейшли критичну межу. Навіть не для нарощування, а лише для стабілізації наукового потенціалу науки потрібно забезпечити притік у цю сферу не менше 15 відсотків нових дослідників щороку. Але в законі, і особливо в його реальному виконанні проблема престижності наукової праці кардинально не вирішується.

Відсутність законодавчих важелів впливу на використання підприємствами наукових досліджень та підтримки інноваційної активності з одного боку гальмує розвиток вітчизняної науки, а з іншої – призводить до подальшого занепаду інноваційного рівня економіки. За три роки після прийняття Закону України, 2016-18 роки, суттєво погіршились основні показники інноваційної діяльності саме в промислових підприємствах. Крім того, до сьогодні також існують правові неузгодженості Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність" з іншими законами України. Зокрема поняття наукове відрядження, але поділ відряджень за їх метою відсутній як такий. Докторант – науковий працівник, але який навчається, отримує стипендію – не узгоджується із законодавством з питань трудових відносин.

Щодо стану імплементації основних норм закону. Згідно з "Прикінцевими положеннями" закону Кабінетом Міністрів Міністерству освіти та науки України, Національній академії наук України та національним галузевим академіям наук України, а також Національному банку України було визначено строк для виконання завдань з імплементації закону. Зокрема щодо прийняття нових і приведення у відповідність із цим законом чинних нормативно-правових актів, розроблення та подання на розгляд Верховної Ради України проектів законів про внесення змін до Податкового, Бюджетного та Господарського кодексів України для забезпечення особливого статусу Національного фонду досліджень України, створення Ідентифікаційного комітету, Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, її Наукового та Адміністративного комітетів.

Для забезпечення імплементації закону дорученням Кабінету Міністрів України ще 25 січня 2016 року було затверджено понад – не понад, а 43 завдання. Визначено відповідальні центральні органи виконавчої влади та встановлено

конкретні строки їх виконання. Міністерство освіти і науки України було визначено відповідальним виконавцем за 37 завданнями, передбаченим цим дорученням. За чотирма завданнями – Міністерство соціальної політики України, за одним – Міністерство фінансів, за одним – інші міністерства та центральні органи виконавчої влади.

Варто відзначити, що лише частину нормативних актів щодо впровадження положень закону було розроблено та прийнято. Міністерство освіти та науки України повідомило про виконання 28 завдань цього доручення. Три виконано частково, 5 знято з контролю через врегулювання питань чи з інших причин. Хоча до цих висновків в комітеті є окремі питання. Шість завдань не виконано. Ще до одного, 41 завдання, інформація взагалі відсутня. Науковий комітет Національної ради України з питань розвитку науки та технологій поінформував про виконання доручення Кабінету Міністрів, зокрема щодо 41 завдання цього доручення.

Серед виконаних завдань слід зазначити затверджені постановами Кабінету Міністрів України таких положень як: Примірне положення про порядок проведення конкурсу на заміщення вакантних наукових посад державної наукової установи; Порядок утворення, реорганізація та ліквідація державних наукових установ; Типове положення про Наглядову раду при державній науковій установі, і ряд інших нормативно-правових актів, які потребували імплементації цього закону.

Проте Міністерство освіти та науки України у листі до комітету зазначило, що до цього часу у стадії погодження знаходяться визначені законом нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України, зокрема такі важливі як Порядок зарахування державними науковими установами, які повністю або частково фінансуються за рахунок державного бюджету, власних надходжень, отриманих від сплати за послуги, що надаються ними згідно з основною діяльністю, благодійної допомоги, грантів, включаючи кошти, що надходять від вітчизняних та іноземних замовників для реалізації наукових, науково-технічних та інноваційних проектів. А також потребує розроблення Примірне положення про колективного користувача науковим обладнанням, Положення про Національний науковий центр, і ряд інших положень, які потрібні для імплементації цього вкрай важливого закону.

Слід констатувати також, що незавершеність формування у повному обсязі нормативно-правової бази фонду (я маю на увазі, про Національний фонд досліджень), фонду, відсутність порядку формування та використання коштів цього фонду, порядку конкурсного відбору та фінансування Національним фондом проектів з виконання наукових досліджень і розробок не дозволяє розпочати роботу фонду та робить малоімовірним спрямування в 2019 році передбачених у державному бюджеті коштів для грантової підтримки наукових досліджень і розробок.

Вчора, я думаю, більшість із нас були присутні на засіданні Національної ради з питань розвитку науки та технологій, і ми почули про те, що відбувається досить повільний стан роботи Національного фонду, пов'язаний особливо з обранням виконавчого директора цього фонду і лише у вересні-місяці, наскільки я почув вчора, його було обрано, і він може приступити до виконання своїх обов'язків. Проте виникає питання, чи вистачить часу Національному фонду до кінця цього року використати передбачені в державному бюджеті кошти для грантової підтримки наукових досліджень та розробок.

Науковий комітет Національної ради України з питань розвитку науки та технологій пропонує Міністерству освіти та науки України терміново затвердити в установленому законодавством порядку проекти постанов Кабінету Міністрів України про необхідність для початку роботи Національному фонду досліджень, зокрема про затвердження порядку формування та використання коштів національного дослідження України. Тобто тут мова йде ще і про роботу Кабінету Міністрів України, який би мав би допомагати реалізувати державну підтримку наукових досліджень здійснення фондом.

Ну, я думаю, у нас є представник фонду, і ми заслухаємо також його позицію з цього питання.

Щодо виконання положень чинного закону, то хочеться сказати, що саме національні академії наук України здійснили найбільшу частину заходів, які були на них покладені нормами цього закону. Так Національна академія наук України розробила і внесла конкретні пропозиції до проектів 37 нормативно-правових актів, необхідних для імплементації Закону України "Про наукову та науково-технічну діяльність". Ці матеріали стосуються питань державної атестації

наукових установ, правил їх створення, реєстрації та ліквідації, проведення конкурсного відбору проектів для надання державного фінансування, обґрунтування змісту діяльності новостворених структур у сфері державного управління та таке інше.

Крім того, Національна академія наук України розробила методику оцінювання ефективності наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності наукових установ, яка затверджена відповідним наказом МОН України. Крім цього, приведено у відповідність із законом статут Національної академії наук, і вживаються заходи для приведення наукових періодичних видань у відповідність до вимог світових науково-метричних баз даних з метою покращення видимості та цитованості академічної періодики в світовій науковій спільноті.

Профільний Комітет Верховної Ради України минулого скликання, починаючи з 2016 року, як вже зазначав голова комітету Сергій Бабак, тричі проводив контрольні засідання з приводу імплементації і стану виконання Закону "Про наукову та науково-технічну діяльність" і проводив і парламентські слухання відповідні, і комітетські слухання. Аналіз рішень зазначених документів свідчить на сьогодні про незадовільний хід реалізації Закону "Про наукову та науково-технічну діяльність", а декларований минулим урядом України курс реформування науки виходив за межі визначених законом положень і не мав системного характеру, не був обґрунтований та не підкріплений прогностичними оцінками та розрахунками, по суті зводився до ігнорування питань розвитку науки та науково-технічної діяльності, адже дуже багато нормативно-правових актів не було розроблено ні на рівні Кабінету Міністрів, ні на рівні Міністерства освіти та науки упродовж прийняття цього закону з 2015 року.

Основним негативним фактором, який призводить до негативних тенденцій у вітчизняній науці, є також вкрай низький рівень її фінансування. В Україні зберігається тенденція до зниження обсягів фінансування наукових і науково-технічних робіт порівняно з низкою країн, що свідчить про відставання України в інноваційному розвитку. Якщо не зміниться ставлення до фінансового забезпечення наукових досліджень, держава і далі буде втрачати конкурентні позиції щодо співвідношення розвитку економіки і науки, і недофінансування

наукових досліджень призводить до витоку потенціалу, наукового потенціалу України за кордон.

За останні роки стан вітчизняного науково-технічного потенціалу суттєво погіршився. Кількість наукових організацій в Україні скоротилася з тих чи інших причин, не буду вдаватися у деталі статистики і державної служби статистики, яка наводить чіткі дані щодо стану і скорочення, і обсягів фінансування і тому подібне. Я думаю, що не буду переобтяжувати свою доповідь цими цифрами, вони вам і так відомі.

Слід зазначити, що в рамках програми "Горизонт 2020" європейськими експертами був здійснений міжнародний аудит системи досліджень та інновацій України. Експерти висловили стурбованість станом імплементації Закону України "Про наукову та науково-технічну діяльність" та відзначили, що трансформування системи досліджень та інновацій потребує належного фінансового забезпечення. Вони визначили, що найголовніше для України – це добитися зростання відсотка ВВП на потреби науки, завершити реальну імплементацію закону, створити Національну раду України з питань розвитку науки та технологій та запустити роботу Національного фонду досліджень. А трансформацію наукової сфери рекомендовано робити, не знищуючи академічну науку, а реформувати її. При цьому експерти виходили з європейської традиції невтручання держави у внутрішнє життя наукової спільноти, яка будується на принципах академічної свободи.

В Україні за останні роки відбулась низка знакових подій на шляху євроінтеграційних процесів, які б могли істотно покращити стан сфери науки та технологій. Ідеться насамперед про те, що Україна стала країною-учасницею Європейського дослідницького простору, отримавши на унікальних умовах ряд можливостей для розвитку наукової та інноваційної сфер. Але натомість ситуація в цій сфері залишає бажати кращого.

Сповільнена реалізація норм Закону "Про наукову та науково-технічну діяльність" та їх часткове виконання, гальмування протягом тривалого періоду політики стратегічного розвитку науки, її належного фінансування, розвитку конкурсного фінансування пріоритетних напрямів розвитку науки та техніки, відсутність державних цільових програм, які б стали дієвим та ефективним

інструментом розв'язання найважливіших проблем розвитку країни, стало приводом до посиленого наступу на вітчизняну науку, на Національну академію наук, а також на національні галузеві академії наук стосовно того, наскільки вони потребують державного фінансування, підтримки і тому подібне. Це все обговорюється вже не один рік, тому я думаю, матимуть представники галузевих академій наук, Національної академії наук висловити свою позицію стосовно цього питання.

Міністерство освіти та науки як центральний орган виконавчої влади, що формує реалізацію державної політики у сфері наукової та науково-технічної діяльності, варто зазначити, що не забезпечувало належним чином впродовж цих років реалізацію визначених статтею 42 Закону України своїх повноважень і не відстоювало ефективно визначені законом права в галузі науки і науково-технічної діяльності перед Міністерством фінансів України, тобто не відстоювало і не захищало фактично позиції щодо... збільшення бюджетного фінансування. Я розумію, що при прийнятті законів про державний бюджет на поточні роки завжди наука опинялася в ситуації, що фінансувалась по такому залишковому принципу. Але я думаю, що треба налагодити контакти Міністерства науки та освіти і профільного комітету з Міністерством фінансів для того, щоб ми більш краще захищали вітчизняну науку в контексті її фінансування.

На фоні назрілих гострих проблем наукової сфери позитивним сприймається початок активної роботи нових структур, які створені на базі цього закону. Так, реалізуючи функцію, визначену пунктом 6 частини вісім статті 21 закону України, науковим комітетом Національної ради України з питань розвитку науки і технологій упродовж двох років з моменту створення забезпечено та проведено експертизи 147 нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України та центральних органів виконавчої влади, що стосуються наукової та науково-технічної діяльності, а також підготовку відповідних рекомендацій до таких проектів актів, з яких 24 проекти законів України, 2 проекти постанов Верховної Ради України, 90 проектів постанов та розпоряджень Кабінету Міністрів України, ряд проектів указів Президента і інших підзаконних актів.

На фоні конкретних дій наукового комітету Національної ради України з питань розвитку, науки і технологій та академічної науки загалом не можна чітко визначитись зі станом справ інших центральних органів виконавчої влади у сфері наукової і науково-технічної діяльності, що передбачені статтею 43 закону, хоча більшість таких центральних органів виконавчої влади отримують бюджетні кошти на наукову та науково-технічну діяльність. На зразок хіба що можна взяти позицію Міністерства оборони України, за інформацію якого відповідно до статті 43 закону України було визначено пріоритетні напрями воєнної науки, основні завдання наукової і науково-технічної діяльності в оборонній сфері та протягом поточного року здійснено науково-методичне забезпечення понад 60 випробувань новітнього модернізованого озброєння та військової техніки. Щодо подібної інформації від інших міністерств, то вона не була надана профільному Комітету Верховної Ради. Складається таке враження, що галузева наука взагалі відсутня в певних центральних органах виконавчої влади. А щодо виконання ними положень статті 43 закону України, то не було доручення уряду і не потрібно їх виконувати. Слід сказати, що Міністерство економіки, торгівлі та сільського господарства України листом від 24 вересня повідомило, що міністерство не є відповідальним виконавцем завдання визначених доручень Кабінету Міністрів в 2016 році. Я не розумію, чи воно через свою реорганізацію не вбачає виконувати доручення Кабінету Міністрів минулого уряду.

Слід сказати, що Міністерство юстиції також повідомило про відсутність інформаційно-аналітичних матеріалів до засідання комітету, не дивлячись на асигнування, які Міністерство юстиції отримує на наукову діяльність. Це 10,2 мільйона гривень – у 2018 році, та 10,4 мільйона гривень передбачено державним бюджетом цього року.

Я думаю, що якщо центральні органи виконавчої влади не надають профільному комітету відомості про те, як вони освоюють ці державні кошти на дослідження, пов'язані з науковою сферою, варто, можливо, звернутись до контролюючих органів, до Рахункової палати, до аудиторської служби стосовно того, щоб вони перевірили наскільки ефективно використовують ці відомства кошти на наукову сферу, адже чомусь даних профільному комітету вони не

надають. Якщо це стосується не лише Міністерства юстиції, на яку заплановано цього року витрати 10,4 мільйона гривень.

Є інші нагальні проблеми в галузі, вирішення яких вкрай необхідно для забезпечення розвитку науки та держави, зокрема щодо врегулювання питань інтелектуальної власності в науковій сфері та вдосконалення системи державного управління Національної інвестиційної системи як єдиним інноваційним циклом.

З приводу забезпечення інтелектуальної власності, то ви знаєте, що при створенні профільного Комітету Верховної Ради з питань освіти, науки та інновацій інтелектуальна власність на сьогодні не є предметом роботи нашого профільного комітету, на жаль. Це питання віддали Комітету з питань правової політики. Хоча я думаю, що варто було б з ними спільно співпрацювати в цьому контексті, адже питання захисту інтелектуальної власності прямо пов'язано з науковими дослідженнями, хоча і потребує захисту правознавців і їх профільного комітету.

Слід сказати наступне, що поряд з цим важливим кроком в науковій сфері держави є розроблення і прийняття стратегії і розвитку науки в Україні, яка на перспективних засадах має визначати прогнозований рівень та якість наукової та науково-технічної діяльності відповідно до сучасних потреб соціально-економічного розвитку, а також забезпечити стабільну концептуальну основу усіх реформаційних процесів в Україні. Процес імплементації закону не позбавлений суперечливих моментів та потребує усунення недоліків з метою врахування інтересів науковців та наукових установ. Слід, нарешті, закінчити саму імплементацію закону та приступити до повноцінного його виконання. Тільки після цього можна якісно оцінити конкретні потреби у здійсненні заходів щодо вдосконалення системи державного управління наукою та науково-технічною діяльністю.

Тому комітетом за результатами розгляду цього питання будуть сформовані конкретні пропозиції для зацікавлених органів, і якраз у цьому контексті просимо будувати свої виступи учасникам сьогоднішнього засідання.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Валерій Вікторович.

Слово надається Полюховичу Юрію Юрійовичу, першому заступнику міністра освіти і науки України.

ПОЛЮХОВИЧ Ю.Ю. Дуже дякую, пане голово.

Шановні колеги, радий вас вітати на сьогоднішньому розширеному Комітеті Верховної Ради з питань науки, освіти та інновацій, присвяченому розгляду питання імплементації Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність".

У 2015 році було прийнято нову редакцію Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність", яким передбачається практично перезавантаження всієї системи управління та фінансування науки в Україні. Особливістю нового закону стало суттєве залучення наукової громадськості до процесу формування політики в цій сфері.

Процес імплементації Закону України від 26 листопада 2015 року за №848-8 "Про наукову і науково-технічну діяльність" передбачає зокрема розроблення низки нових нормативно-правових актів, що регулюють діяльність в науковій і науково-технічній сфері, або внесення змін до чинних, а також формування низки органів, пов'язаних зі створенням та подальшим функціонуванням Національної ради України з питань розвитку науки і технологій і Національного фонду досліджень України. Для забезпечення контролю за станом імплементації зазначеного вище закону дорученням Кабінету Міністрів України від 25.01.2016 року за №52073/1/1-15 затверджено 43 завдання, відповідальним виконавцем яких зазначено відповідні центральні органи виконавчої влади, та встановлено конкретні строки їх виконання.

У нас є слайдова презентація, тому прошу подивіться на те, що ми підготували. Міністерством освіти і науки було визначено відповідальним виконавцем за 39 завданнями, передбаченими цим дорученням. За чотирма завданнями відповідальним виконавцем визначено Міністерство соціальної політики України.

На даний час нашим міністерством в рамках процесу імплементації закону подано в установленому порядку та затверджено Кабінетом Міністрів України 34 нормативно-правових акти та виконано 34 завдання. Два завдання знято з

контролю Кабінету Міністрів України, а сім завдань, визначених у дорученнях, в процесі якраз виконання.

На наступних слайдах ви побачите перелік виконаних завдань та нормативно-правових актів, прийнятих з метою імплементації закону. Більш детальна інформація міститься в інформаційних матеріалах, наданих міністерством для підготовки до засідання комітету.

Десятий слайд, будь ласка. На цьому слайді ви бачите перелік завдань, які на сьогодні знаходяться в процесі виконання, зокрема, це розроблення положень про центр колективного користування науковим обладнанням про національний науковий центр, затвердження порядку надання науковим працівникам кредитів на будівництво і придбання житла, затвердження в порядку формування і використання коштів Національного фонду досліджень України. Слід зазначити, що відповідно до положень Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність" держава забезпечує бюджетне фінансування наукової і науково-технічної діяльності у розмірі неменше 1,7 відсотка валового внутрішнього продукту України. Однак, зазначені норми не виконуються, а рівень фінансування науки протягом останніх років не перевищує 0,24 відсотка валового внутрішнього продукту України.

За даними Міністерства фінансів України, рівень фінансування наукової і науково-технічної діяльності за рахунок бюджетних коштів зафіксовано у 2016 році на рівні 0,22 відсотка від ВВП. Починаючи з 2017 року забезпечено поступове збільшення об'ємів фінансування наукової сфери за рахунок коштів державного бюджету, а саме: 2017 рік – 0,24 відсотка від ВВП, 2018 рік – 0,24 відсотка від ВВП, 2019 рік – 0,23 відсотка від ВВП.

Про цю проблему вчора наголошувалось якраз Прем'єр-міністром України на засіданні Національної ради з питань розвитку, науки і технологій. Там багато хто з вас був вчора і чув сам особисто. Уряд готовий знаходити кошти в державному бюджеті, і водночас пріоритетами уряду в науковій сфері найближчим часом є підтримка молодих вчених, оновлення дослідницької інфраструктури та інтеграція до європейського дослідницького простору, про що було вчора наголошено.

Крім того, проблемним питанням є те, що на сьогодні не виконується стаття 36 закону щодо встановлення ставок чи окладів науковим працівникам державних наукових установ, вищих навчальних закладів, виходячи з розрахунку посадового окладу молодшого наукового співробітника на рівні не нижче подвійної середньої заробітної плати у промисловості в цілому по Україні.

З метою врегулювання деяких проблемних питань у сфері наукової і науково-технічної діяльності, зокрема, і застосування показника середньої заробітної плати по промисловості, у Верховній Раді України зареєстровано проект Закону України про внесення змін до Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність" (реєстраційний номер 0898 від 29.08.2019 року).

Цим проектом закону передбачено внесення змін до статті 36 закону в частині визначення розміру посадового окладу молодшого наукового співробітника, який запропоновано визначати, виходячи з розрахунку семи мінімальних заробітних плат. Вказані зміни дозволять застосувати цей показник при плануванні видатків під час підготовки проекту Закону України про Державний бюджет України на відповідний рік та реалізувати гарантовано законом право наукових працівників на належний рівень оплати праці. Міністерство підтримує цей законопроект, внесений народними депутатами України, та таку ініціативу Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій. Ми розуміємо, що це невеликі гроші, але запропоновані депутатами зміни дадуть можливість планувати видатки на заробітну плату науковим працівникам під час підготовки Державного бюджету України.

Новим елементом системи фінансування науки відповідно до закону має стати Національний фонд досліджень, утворений в 2018 році, який забезпечує запровадження грантової підтримки наукових досліджень за прозорими та конкурсними процедурами. Міністерством спільно з науковим комітетом, Національною радою України з питань розвитку науки і технологій та керівництвом Національного фонду досліджень працює над найшвидшим запуском Національного фонду досліджень вже в цьому році. На сьогодні обрано та призначено голову Національного фонду досліджень та виконавчого директора, затверджено кошторис та штатний розпис фонду. Нормативно-правові акти необхідні для початку роботи фонду, зокрема, це порядок формування та

використання коштів фонду та порядок конкурсного відбору та фінансування Національним фондом досліджень проектів з виконання наукових досліджень і розробок доопрацьовується органами управління фонду спільно з Міністерством освіти і науки України та найближчим часом будуть подані до Кабінету Міністрів України на затвердження.

Разом з тим, з метою створення умов для забезпечення ефективної діяльності Національного фонду досліджень України Міністерством освіти і науки було розроблено проект Закону України про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо Національного фонду досліджень України.

Вказаним законопроектом розкривається зміст особливостей статусу Національного фонду досліджень України, зокрема щодо можливості розміщення власних надходжень Національного фонду досліджень України, які є державною і бюджетною установою на поточних рахунках та тимчасово вільних бюджетних коштів отриманих як плата за надання послуг, а також благодійні внески, гранти на депозитних рахунках у банках державного сектору, збереження на поточних рахунках у банках державного сектору залишків коштів власних надходжень Національного фонду на кінець бюджетного періоду для здійснення видатків у наступному бюджетному періоді відповідно до кошторису. Також зазначеним законопроектом усуваються неузгодженості, що мають місце в Законі України "Про наукову і науково-технічну діяльність" та стосуються Національного фонду досліджень України, а також врегульовуються окремі питання, пов'язані з функціонуванням органів управління та фонду в цілому.

Наступний слайд. Для того, щоб забезпечити роботу фонду, в Державному бюджеті України на 2019 рік було закладено понад 262 мільйони гривень. Попри складнощі бюджетного процесу на 2019 рік уряд знайшов можливість передбачити для фонду саме додаткові кошти без урізання наявного фінансування Національної академії наук чи МОНу. Кошти не надто великі, але все ж у понад 10 разів вищі ніж було спрямовано на підтримку державного фонду фундаментальних досліджень раніше.

У проекті Закону України "Про Державний бюджет України на 2020 рік" за бюджетною програмою 2201300 "Забезпечення діяльності Національного фонду досліджень, грантова підтримка наукових досліджень і науково-технічних

експериментальних розробок" передбачені видатки у розмірі 526 мільйонів гривень, що у два рази більше ніж у 2019 році.

Крім того, є багато питань, які ще потребують вирішення для того, щоб норми, які прописані в законі, могли бути реалізовані. Вчора під час засідання Національної ради України з питань розвитку науки і технологій було прийнято рішення створити робочі групи, завданнями яких є підготовка пропозицій щодо змін законодавства для забезпечення реформи Національної академії наук та національних галузевих академій наук; оновлення системи пріоритетів розвитку науки і техніки та заходів з їх реалізації; інтеграція вітчизняної науки у світовий науковий простір та європейський дослідницький простір з урахуванням національних інтересів, змін законодавства з питань діяльності Національного фонду досліджень; стратегії і розвитку державної дослідницької інфраструктури; засад функціонування в Україні системи незалежної наукової і науково-технічної експертизи. І остання група – це засад функціонування в Україні системи присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань. Підготовлені робочими групами пропозиції будуть покладені в основу нормативно-правових актів. Дякую всім за увагу.

Ще невеличка інформація для вас. Вчора якраз на засіданні Національної ради з питань науки і технологій піднімалося питання, коли ж уже буде створена чи презентована наша національна наукометрична система чи індекс цитування, про який вже багато років говорили. 12 листопад за адресою Бульвар Шевченка 16 – це Директорат науки та інновацій, буде презентація для засобів масової інформації, для всіх бажаючих. Це буде презентація якраз українського відкритого індексу цитування, який розробляли ДНТБ, Державна науково-технічна бібліотека. Тому я запрошую всіх бажаючих. Всіх, кому ця тема є небайдужою. Приходьте, це буде запущено в тестовому режимі, оскільки потрібна допомога і громадських організацій, і активістів, і людей з ІТ сфери. Ну, ми їх запросили окремо, але також двері відкриті, тому що це надзвичайно важливе і критичне питання для українських науковців. Я розумію, що не всі можуть в Web of Science і Scopus бути процитовані. Тільки це не говорить про те, що в українському індексі будуть процитовані всі "мурзилки" і псевдонаука. Цього теж не буде. Ми це передбачили. Але це потребує вдосконалення. В будь-якому разі

ми це запускаємо. Презентація 12 листопада об 11.00 в Директораті науки, Бульвар Шевченка, 16. Всіх запрошую.

Ще раз всім дякую за увагу. Готов відповідати на ваші питання по ходу. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Юрій Юрійович.

Слово надається Загородньому Анатолію Глібовичу, віце-президенту Національної академії наук, академіку Національної академії наук України. Прошу.

ЗАГОРОДНІЙ А.Г. Шановні народні депутати, шановні колеги, почну з того, що наша академія бере активну участь у реалізації Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність", зокрема фахівці академії в тісному контакті з відповідними підрозділами Міністерства освіти і науки і іншими центральними органами виконавчої влади підготували і подали пропозиції до 37 проектів нормативно-правових актів, спрямованих на реалізацію цього закону. Щодо імплементації положень закону, який безпосередньо стосується Національної академії наук України, то вони реалізовані вчасно і в повному обсязі, що знайшло своє відображення в статуті нашої академії, який було прийнято в 2016 році. В результаті суттєво посилено демократичні засади академічного устрою. Зокрема, істотно розширено права трудових колективів академічних установ, передбачено нові вимоги до кандидатів в дійсні члени, члени-кореспонденти і іноземні члени академії, визначено підстави та процедуру позбавлення членства в академії, зазнав змін порядок формування керівництва НАН України та обрання керівників академічних установ, обмежено час перебування на керівних посадах.

І тут хотів би зазначити, що ці зміни вже працюють і добре відчутні. За новою процедурою вже обрано всіх директорів наукових установ академії. Через рік-два розпочнеться ротація директорського корпусу та керівництва наукових підрозділів інститутів, що буде мати наслідком суттєве їх омолодження. Відтак, проблема зі зменшенням середнього віку керівного складу як академії, так і інститутів, знайде своє природне еволюційне, а не революційне вирішення.

Ба навіть більше. Ми передбачаємо, що впродовж найближчих 5 років в силу браку науковців середнього віку та відтоку талановитої молоді виникне проблема з заміщенням науково-керівних посад в інститутах академій, і з цим теж треба буде щось робити.

В академії вже реалізовано і надані законом можливості в сфері освітньої діяльності. Зокрема, спільно з Міністерством освіти і науки створено Київський академічний університет та проводиться робота щодо налагодження його діяльності. Наразі здійснюються заходи зі створення при академічному університеті наукового парку, який має стати комунікаційним майданчиком між академічною наукою і бізнесом.

Важливо, що закон створив нові можливості для перебудови і організації наукових досліджень на основі загальноєвропейських підходів. Ми позитивно оцінюємо такі форми ефективної організації науки, як незалежне оцінювання результатів наукової діяльності, яке вже певною мірою запроваджено в академії, грантове фінансування через незалежний Національний фонд досліджень, координація наукової сфери через Національну раду з питань розвитку науки і технологій тощо.

А тепер про те, що ще не зроблено, але, на нашу думку, його вкрай важливо зробити. Тут вже говорилося, що на превеликий жаль не розпочато належним чином діяльність Національного фонду досліджень України, незавершеність формування в повному обсязі нормативно-правової бази фонду фактично стало на заваді спрямування передбачених у державному бюджеті коштів для грантової підтримки наукових досліджень за новими конкурсами. На сьогодні ще не затверджений акт, який унормовує створення та діяльність такого прогресивного елементу наукової інфраструктури, як центри колективного користування науковим обладнанням, суттєвим стимулом розвитку наукової діяльності могли б стати, передбачена у законі, норма, яка науковим установам надається право відносити до власних надходжень та визначати напрями використання доходів, отриманих у вигляді частини прибутків від діяльності господарських товариств, а також доходів, отриманих ними від розпорядження частками у статутних капіталах господарських товариств. На цей час ця позиція "Прикінцевих та перехідних положень" закону не реалізована, це стримує утворення

господарських товариств з метою використання об'єктів права інтелектуальної власності та призводить до перерахування вказаних коштів до бюджету.

Зауважимо, що відсутність можливостей зазначеними бюджетами установами отримувати дивіденди від участі в господарських товариствах, суперечить законодавству та практиці держав-членів Євросоюзу. Проект, відповідно закону, було підготовлено Міністерством освіти і науки з урахуванням пропозицій нашої академії, але він і досі не пройшов процедуру погодження в міністерствах. Не виконується положення Закону щодо запровадження для наукових працівників дистанційного режиму праці, оскільки не внесено відповідних змін до трудового законодавства. Але найзагрозливішим для науки є не здійсненість досягнення у 2020 році, передбаченого у законі, показника бюджетного фінансування наукової сфери у розмірі 1,7 відсотка ВВП та, головне, відсутність будь-яких кроків поетапно рухатися в цьому напрямі.

Візьму на себе сміливість сказати, що наукова спільнота, в тому числі науковці академії, добре розуміють, що збільшення відсотків фінансування на науку стримуються необхідністю сплати зовнішніх боргів держави та великих видатків на зміцнення обороноздатності країни у зв'язку з війною. В цій частині є повне розуміння і схвалення, але науковці не розуміють іншого, чому ці проблеми стосуються лише науки, чому при суттєвому збільшенні фінансування на інші сфери суспільного життя, зокрема, на створення нових та утримання наявних державних структур, наприклад, правоохоронних органів та органів боротьби з корупцією, ефективність яких для наукової громади зовсім не очевидна, лише наука залишається на голодному пайку 0,17 відсотка від ВВП, що в десять разів менше від того, що передбачено законом.

Будь ласка, може мені хтось підкаже, як пояснити цей феномен і як відповідати на це питання, і прошу взяти до уваги, що не я його вигадав. А змушений його підняти, бо чув це питання від десятків колег вранці від академіка до молодшого наукового співробітника в різних інститутах в різних містах України.

Очевидно, що брак фінансування не дає змоги виконати норму закону, згідно з якою держава гарантує встановлення ставок науковим працівникам державних наукових установ, виходячи з розрахунку посадового окладу

молодшого наукового співробітника на рівні не нижче подвійної середньої заробітної плати в промисловості в цілому по країні. Про це вже говорив Юрій Юрійович. На сьогодні посадовий оклад молодшого наукового співробітника в академії становить лише 26 відсотків від подвійної середньої зарплати в промисловості.

Два місяці тому Національна академія наук підготувала та направила до Кабінету Міністрів та Міністерства фінансів України проекти постанов уряду щодо збільшення оплати праці науковим працівникам НАН України шляхом поетапного встановлення посадових окладів, виходячи з розміру посадового окладу молодшого наукового співробітника. На цей час доручення уряду ще доопрацювання зазначених проектів постанов не виконано.

І насамкінець, закон заклав підвалини реформування сфери наукової та науково-технічної діяльності. Подальші кроки в цьому напрямі мають бути узгоджені з загальною стратегією розвитку науки, технологій та інноваційної діяльності. Про це йшлося зокрема вчора на засіданні Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

Наша академія свого часу розробила свої пропозиції до такої стратегії та надала їх всім зацікавленим державним органам і структурам. І ми готові до подальшого опрацювання цих пропозицій.

Дуже дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую Анатолій Глібович.

Слово надається Колежуку Олексію Костянтиновичу, голові наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій. Прошу.

КОЛЕЖУК О.К. Дякую.

Шановні пані та панове! Шановні народні депутати! Мені залишилося не так багато додати, оскільки попередні промовці більшу частину того, що я планував, вже виклали, тому я коротко пройдуся по, власне, тому, чим займався науковий комітет в плані імплементації закону. Нагадаю, що ми є частиною такого органу дорадчого, як Національна рада, на яку новим законом покладаються великі функції і що працюємо ми на громадських засадах.

В роботі наукового комітету були такі три великі блоки, які можна виділити. Перший був пов'язаний з запуском роботи Національного фонду досліджень. Тут на науковий комітет була покладена розробка положення, власне, про фонд спільно з міністерством. Далі ми розробили також, поскільки в процесі цієї роботи виявилися певні недоліки закону, то ми розробили одночасно зміни до Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність", які б розв'язували ті протиріччя, які стосуються саме Національного фонду досліджень. Далі, діючи... уже після затвердження цього положення, діючи як наглядова рада фонду відповідно до закону, ми провели конкурс з обрання національної ради фонду. Національну раду було обрано, було обрано відповідно... керівні органи фонду були майже сформовані, далі ми здійснили комплекс заходів, які прискорювали запуск фонду, оскільки з певних причин було певне затягування з запуском цим, тобто ми здійснили заходи з реєстрації фонду, запустили цим процес реорганізації Державного фонду фундаментальних досліджень перетворення і також комплекс заходів, який був пов'язаний з розміщенням Національного фонду досліджень, тобто досягнуті були домовленості у відповідності з Національною академією. І також те, що стосується фонду, науковий комітет як наглядова рада приймав безпосередньо участь у розробці вдосконалення нормативно-правових актів, які стосуються фонду, це і Положення про дирекцію, Положення про вибори виконавчого директора, окремі умови оплати праці фонду, теж ми розробляли цю постанову і відповідно спільно з міністерством досягнули її прийняття, хоча, можливо, ці рівні зарплати все ж не є там оптимальними, але все ж таки вони суттєво кращі, ніж для звичайних бюджетних установ.

Певна затримка формування фонду була пов'язана з виборами виконавчого директора, які розтягнулися з березня, коли було оголошено перший конкурс. Перший конкурс виявився невдалим, оскільки обидві кандидатури не були підтримані нами як наглядовою радою, відповідно виникла необхідність оголошення другого етапу конкурсу, який, на щастя, пройшов набагато краще і завершився результативно в серпні обранням виконавчого директора, який 25 вересня був затверджений вже Кабміном на цій посаді. Відповідно далі почався процес розробки нормативно-правових актів уже фонду. І станом на вчора фонд нарешті отримав можливість використати першу копійку своїх грошей, оскільки

було підписано відповідні документи, штат та структура, кошторис. Тобто цей процес уже запущений.

Ось це те, що стосується фонду. Там ще велика робота, як уже попередні доповідачі зазначили. Тобто робота, яка пов'язана із затвердженням тих нормативно-правових актів, які є постановами Кабінету Міністрів. Але є ще друга частина робіт, які згідно із законом є внутрішніми актами фонду. Це, тим не менше, дуже важливі акти, такі як порядок проведення експертизи. Це ключовий момент для, власне, нової якості роботи національного фонду досліджень. І ми і вчора на Національній раді, і сьогодні була нарада зранку, ми прийняли певні дедлайни по прискоренню цієї роботи для забезпечення того, щоб це все було зроблено вчасно, щоб не було затримки з цього боку.

Питання особливого статусу фонду, воно, значить, те, що згадується в "Прикінцевих положеннях" закону, воно якимось, до нього повертаються весь час і весь час. Ми не згодні з позицією яка ще була попереднім складом Міністерства освіти і наука висловлена, що особливий статус там не потрібен взагалі чи він зводиться як останній варіант до права відкривати рахунки в банках. Ми виклали відповідно своє бачення в пропозиціях. І одним із завдань робочої групи, яка вчора була створена рішенням Національної ради, спеціальна робота група, яка буде займатися розробкою актів, те, що стосується фонду. І буде визначення цього особливого статусу фонду і нарешті ми вирішимо цю проблему, яка давно висить.

Другий блок діяльності наукового комітету в плані імплементації закону був пов'язаний, – це вже згадувалося, тому я коротко згадаю, – з експертною функцією. Ми надаємо рекомендації, проводимо експертизу нормативно-правових актів Кабінету Міністрів і центральних органів виконавчої влади.

Я хотів би відзначити, що науковий комітет приймав активну участь в розробках методик державної атестації наукових установ і закладів вищої освіти в частині здійснення ними наукової і науково-технічної діяльності. Також активну участь ми приймали в модифікації системи присудження ступенів, зокрема, те, що стосувалося нових вимог до здобувачів звань кандидатів і докторів наук.

Також одним із важливих актів, де ми приймали участь, були положення про атестацію наукових працівників. І, на жаль, не результативною була наша

участь, я вважаю, в питанні прийняття постанови про державні ключові лабораторії, але ми домовилися з міністерством щодо цього питання ми повернемося найближчим часом і модифікуємо цю постанову так, щоб цей інструмент працював.

Третій блок діяльності пов'язаний з діяльністю саме Національної ради. Бо науковий комітет, нагадаю, є тільки частиною цього органу, який, власне, уповноважений приймати певні рішення. І ця частина роботи вона два роки, відверто скажемо, буксувала. Тобто, якщо ми подивимося в статтю 20 закону, там у Національної ради є величезний перелік функцій, які мають здійснювати робочі групи Національної ради.

Ми два роки безуспішно піднімали весь час це питання про створення робочих груп, але, мені дуже приємно, що на вчорашньому засіданні Нацради нарешті це зрушено з місця і прийнято рішення про створення цих робочих груп. Вже почався процес наповнення кандидатурами, пропозиціями до складу. Тобто ми, нарешті, я сподіваюся, що Національна рада запрацює як відповідний міжміністерський майданчик для вирішення дійсно комплексних проблем науки.

Зокрема, ми унормуємо, я сподіваюсь, і нові KPI для звітування головних розпорядників, що однією з функцій знаходиться. Ми розпочали рух, той, який, власне, ми мали сигнали від уряду розпочати рух назустріч, я вважаю, що ми розпочнемо цей рух, зокрема, і в плані початку реформування системи Національних академій і по інших важливим питанням, зокрема по інтеграції до європейського дослідницького простору, де теж було певне буксування ці два роки. Але зараз у нас дуже, я задоволений тим, що у нас є зараз дуже плідна співпраця з Міністерством освіти і науки і я сподіваюсь, що ця робота піде зараз набагато швидше.

В зв'язку з цим, правда, виникає таке питання, два питання. Перше. Що цей рух має бути двостороннім, дійсно. Тобто оці негативні тенденції, які згадувалися в плані стагнації чи навіть зменшення видатків державних на науку, вони, звичайно, мають бути подолані, бо інакше ніяка реформа, ні організаційна, ні якась інша, вона не буде мати наслідків, якщо фінансування буде залишатися на тому самому рівні чи навіть знижуватися, як це зараз відбувається.

І друге питання. Ми уже зіткнулися з, починаючи оцю роботу Національної ради, запускаючи ці робочі групи, ми прямо зіткнулися з питанням координації. Тобто, це величезний шмат роботи. Починаючи від розробки пріоритетів нових наукової і науково-технічної діяльності, починаючи з вироблення стратегії державної розвитку науки, це великі шматки роботи, які фактично за поточним, за чинним станом закону, покладаються на групи, які працюють, як і раніше, на громадських засадах. Тобто там є члени наукового комітету, адміністративного комітету, для яких це теж не є, власне, основними їх функціональними обов'язками. І членів громад, представників наукової іншої громадськості, які долучаються до роботи цих груп, і все це на громадських засадах.

Тому я вважаю, що назріло питання про те, що Національній раді потрібен певний офіс. Зараз цей офіс складається із трьох співробітників секретаріату Кабінету Міністрів України, які, фактично, допомагають науковому комітету. Бо це єдина, скажемо так, була частина Національної ради, якій досі працювала. Але зараз це буде мінятися, і це питання постане дуже скоро, буквально в наступні місяці, ми будемо захлинатися, так би мовити, за браком ресурсів. Тому я сподіваюся, що це питання, воно буде якось вирішуватися. Ми надавали свої пропозиції з цього питання до комітету.

На цьому я хочу подякувати за вашу увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олексію Костянтиновичу. Дякую, колеги, за змістовні доповіді і за вашу позицію.

Я хотів би трішки прокоментувати, якщо можна. Дуже імponує в Міністерстві освіти конструктивна позиція, те, що вони чітко розуміють, які завдання перед ними стоять. Нам зараз дуже всім приємно, всьому складові комітету, що у нас є конструктивний діалог і конструктивна співпраця з Міністерством освіти. Тут ми один одному допомагаємо і надалі, сподіваюсь, будемо допомагати для того, щоб досягти наших цілей, які стоять і перед Верховною Радою і перед Кабінетом Міністрів, згідно програми уряду, якомога швидше і ефективніше.

Дякую, Анатолію Глібовичу, за змістовну доповідь і за конструктивну критику. І погоджуюсь з тим, що справді у нас наука є недофінансованою, і

справді є брак коштів в державі, і добре, що це все ми розуміємо. Але, як вчора говорив Прем'єр-міністр, насправді, треба відходити від фінансування стін і ставок і переходити до грантового фінансування більше. Зараз у нас є велика надія на Національний фонд досліджень. Нам було дуже важко відстояти бюджетні кошти, які зараз заплановані на 2020 рік Національному фонду в бюджетному комітеті, але добре, що в депутатів є розуміння, навіщо це потрібно. І тому у мене є прохання, знов-таки, це вже, напевно, буде за цей рік третій раз прохання до всіх національних академій наук і галузевих, і Національної академії наук, давайте змінимо систему управління академіями наук самі, допоки цього не зробили інші. Я знов-таки прошу, я боюся, що це може бути останнім шансом для цього року для галузевих академій наук і для Національної академії наук для того, щоб реформувати або запропонувати реформу себе самих. Бо інакше, я думаю, що і Національна рада прийме свої рішення, і суспільство теж не задоволено ефективністю витрачання коштів.

Пам'ятаєте нашу розмову, коли члени комітету при обговоренні бюджету в першому читанні, одна з академій наук попросила збільшити їм фінансування на 50 відсотків. І тоді члени Комітету освіти і науки запитали, а скажіть, будь ласка, а що зміниться, чого стане на 50 відсотків більше? Результатів комерціалізованих або що в нас відбудеться, якщо ми збільшимо на 50 відсотків, а якщо на 100 відсотків? І тоді ми не отримали чіткої відповіді, і нам би дуже, і все ж таки члени комітету чекають на цю відповідь. І ми хотіли б знати, і ми хочемо збільшувати фінансування, і хочемо відстоювати національні академії наук в бюджетному комітеті так, як ми і зараз намагаємося робити, але ми хочемо, щоб більше виділялося. Але ми, разом з тим, розуміємо, що у нашій країні з обмеженістю ресурсів, у зв'язку з тим, що у нас за 5 років валовий внутрішній продукт впав майже в половину і ми ще не відновилися до рівня 2014 року, нам ще треба для цього, звісно, час, як країні, і поступовий економічний розвиток, ми мусимо зрозуміти, що ми не можемо собі дозволити неефективно витрачати кожен гривню, яка йде. Це при тому, що ми вважаємо науку одним з пріоритетів нашої держави і готові всім комітетом відстоювати збільшення фінансування.

Тому дякую вам дуже, колеги, за ваші доповіді.

Валерій Вікторович, у вас було запитання? Мікрофон.

КОЛЮХ В.В. У мене все ж таки тактичне запитання до вас. Скажіть, будь ласка, крім обрання виконавчого директора фонду, крім затвердження кошторису, фонд здатен цього року надавати грантову підтримку наукових досліджень до кінця цього року, чи це вже наступного буде все зроблено?

КОЛЕЖУК О.К. Якщо коротко, то я вважаю це нереалістичним, тому що станом на зараз не затверджений ще досі навіть порядок формування використання коштів, без цього документа не можна витратити ні копійки з того бюджету цих 260 мільйонів. Ми сподіваємося, ми сьогодні тайм-лайн дивилися на нараді, якраз прийшли до висновку, що реалістичним при всіх прискореннях, які ми можемо надати, як кажуть, пеньків цьому процесу, реалістичне прийняття його до кінця цього місяця.

Далі є ще другий документ, який порядок конкурсного відбору, без нього не можна оголосити конкурс. Тобто якщо він буде прийнятий до середини грудня чи навіть, давайте припустимо супероптимістично, що він буде прийнятий до кінця цього місяця теж урядом, залишається грудень, за який треба... Якщо він оголошує конкурс, далі 30 днів як мінімум на подачу, далі все, далі грудень, нема про що говорити. Я думаю, що Міністерство освіти може озвучити, я знаю, наскільки там є певні ініціативи... Може ви...

КОЛЮХ В.В. Це питання в порядку освоєння коштів, які не затверджені нормативним актом Кабінету Міністрів, я так розумію. В першу чергу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги.

Переходимо до обговорення. У нас є представники центральних органів виконавчої влади, які матимуть по п'ять хвилин. І дуже прошу дотримуватись регламенту. Слово надається Оверчуку Олександру Валерійовичу, начальнику відділу науки Міністерства фінансів України. Прошу.

ОВЕРЧУК О.В. Доброго дня, шановні народні депутати і присутні! Хочу почати свій вступ з того, що, дійсно, питання фінансового забезпечення наукової і науково-технічної діяльності визначено Законом "Про наукову і науково-технічну діяльність". І доведення обсягу видатків загального фонду Державного бюджету

на наукову діяльність на рівні 1,7 відсотка ВВП, починаючи з 2020 року, потребуватиме додатково близько 70 мільярдів гривень.

Хочу зазначити, що протягом 2016-2019 років видатки на наукову діяльність збільшено на 4 мільярди або на 76 відсотків. При цьому видатки загального фонду Державного бюджету у 2019 році порівняно з 2016 роком збільшено на 3 мільярди гривень або на 87 відсотків. В умовах обмеженості бюджетного фінансування головним питанням має бути концентрація фінансових ресурсів на започаткуванні та проведенні тих наукових досліджень, які є актуальними для держави, спрямовані на одержання нових результатів, що відповідають світовому рівню та готових до впровадження у відповідних сферах суспільного виробництва.

Про необхідність вдосконалення механізму фінансової підтримки наукової діяльності було відзначено науковим комітетом Нацради за результатами заслуховування останнім наприкінці 2018 року звітів головних розпорядників бюджетних коштів. Було відзначено, що діюча система розподілу бюджетного фінансування не стимулює науковців до проведення досліджень. І як наслідок, це призводить до неефективного використання коштів державного бюджету, що спрямовується на наукову діяльність. У зв'язку з цим необхідно змінити принцип фінансування наукових досліджень, перейти від фінансування ставок до фінансування на конкурсній основі пріоритетних для держави наукових досліджень, зокрема через Національний фонд досліджень України. Перевагами такого підходу є фінансування наукових досліджень за конкурентним принципом, орієнтація на конкретний результат і інтеграція у світовий науковий простір.

Хочу відзначити, що в 19-му році якраз було запроваджено саме такий механізм фінансування досліджень на конкурсній основі, здійснювати відбір та надавати грантову підтримку науковим дослідженням і науково-технічним розробкам незалежно від їх відомчого підпорядкування має Національний фонд досліджень України.

Також хочу зазначити, що в рамках вдосконалення механізмів фінансового забезпечення та системи управління науковою сферою у 19-му році було запроваджено нову бюджетну програму для Міністерства освіти і науки

"Підтримка пріоритетних напрямів наукових досліджень і науково-технічних експериментальних розробок в закладах вищої освіти".

Хочу ще раз наголосити, що виключно шляхом збільшення обсягу бюджетного фінансування наукової діяльності неможливо розв'язати проблему підвищення рівня результативності наукових досліджень і розробок без урахування ефективності діяльності наукових установ. Тому одним із основних кроків на найближчу перспективу має бути вдосконалення механізму планування і розподілу головним розпорядником бюджетних коштів бюджетного фінансування між науковими установами, забезпечуючи орієнтацію на ключові показники ефективності при визначенні обсягів фінансування наукових установ.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Слово надається Качурець Младені Ігорівні, заступнику міністра охорони здоров'я.

КАЧУРЕЦЬ М.І. Дуже дякую.

Міністерство цілком підтримує всі рішення, що стосується, власне, реформування системи фінансування наукових досліджень і що стосується переходу на фінансування результатів наукової... виходячи з результатів наукової діяльності. І зі свого боку міністерство вже здійснює певні кроки щодо тих наукових досліджень, які здійснюються за рахунок коштів, виділених Міністерству охорони здоров'я. Зокрема, було ініційовано міністерством у 2019 році перегляд звітів про хід виконання науково-дослідних робіт із залученням наукової ради Національного фонду досліджень, наукового комітету Національної ради з питань розвитку науки і технологій. І, власне, було переглянуто критерії, за якими розглядаються ці звіти, і критерії, за якими фінансуються наукові дослідження. Зокрема, щодо наявності статей в Web of Science, і Scopus/

Також, власне, підтримуємо передачу коштів фінансування на здійснення наукової діяльності до Національного фонду досліджень. І також хотілося б звернути увагу на проблеми функціонування центрів спільного користування, оскільки зараз навіть при тому, що такі центри є створені не у всіх науковців залежно від відомчого підпорядкування, є можливість користуватися такими центрами. І це питання внесення відповідних норм у положення, типові

положення про центри спільного користування, хотілося б дуже звернути увагу, оскільки коштів на обладнання в державному бюджеті зараз немає, а те обладнання, яке наявне, воно не може використовуватись всіма науковцями. Тут би хотілося більшої уваги з боку і самих засновників центрів, і, власне, Міністерство освіти щодо розробки типового положення.

Зі свого боку ми готові підтримувати будь-які ініціативи, надавати пропозиції щодо розробки нормативно-правових актів і, власне, підтримати всі процеси щодо зміни реформи фінансування. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А скажіть, будь ласка, що треба змінити для того, щоб вирішити проблему з центрами колективного користування?

КАЧУРЕЦЬ М.І. Типове положення про Центр колективного користування, воно потребує затвердження. Наскільки я знаю...

ГОЛОВУЮЧИЙ. А хто затверджує положення?

КАЧУРЕЦЬ М.І. Наскільки я знаю... Кабінет Міністрів України. Наскільки я знаю, що поки що не розроблено було проекту. Принаймні до нас на погодження не заходив. Тим не менше, ну, питання стосується саме відомчості. Тобто коли є відомчий заклад і науковці з інших підвідомчих установ не мають доступу. І це потрібно просто на рівні регулювання типовим положенням змінити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Юрій Юрійович.

ПОЛЮХОВИЧ Ю.Ю. Ви знаєте, за два місяці я про центри колективного користування чую кожного дня практично. Тому сама доля нас змушує сісти і пропрацювати якийсь чи брендбук, чи взагалі щоб це відрізнялося від просто стін, де три мікроскопи, вибачте, і жахливі санітарні умови, інколи бувають з цвільлю і так далі, те, що мені довелося, на жаль, бачити. Я розумію, що виходять з тих можливостей, які є.

З Прем'єр-міністром особисто ці питання обговорювали, щоб це був якийсь стандарт, якісь вимоги, якісь, знаєте, якщо відкриваєте Макдональдс там чи якусь кав'ярню під брендом, ви маєте відповідати якимось чітким критеріям, що там

починаючи від форми, уніформи, там закінчуючи кольором стін. Про колір стін мова, звичайно, зараз не йде, але я думаю, що найближчим часом разом з проректорами університетів, заінтересованими людьми ми зберемося, і вас, до речі, теж запрошуємо, про що окремо повідомимо, щоб пропрацювати цю ідею. Фактично брендбук: що це таке, щоб це було не просто гарна ідея, якісь філософські незрозумілі поняття про це, а щоб це дійсно була картинка, щоб це була цукерочка. Щоб туди дійсно інноватори молоді вчені як магнітом хотіли туди йти і там щось робити. А не просто що така існує річ, а насправді як вона має виглядати, ніхто толком і не знає. Тому ми вас повідомимо. Це я беру на себе, це завдання, і воно буде здійснено, як Нацфонд, так і інші питання. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Юрій Юрійович. Петришин Олександр Віталійович, президент Національної академії правових наук України, прошу.

ПЕТРИШИН О.В. Дякую. Шановний Сергію Віталійовичу, шановні панове депутати, шановні урядовці, шановні колеги! Я хочу сказати про те, що академія правових наук України приймала активну участь у розробці і Закону "Про наукову і науково-технічну діяльність", і всіх нормативних актів, які спрямовані на імплементацію цього закону, на різних етапах з різним ступенем врахування наших пропозицій. Але тим не менше ми в курсі цих проблем і намагаємося в силу своїх можливостей і відповідно до своєї компетенції їх вирішувати.

Зокрема щодо сьогоднішнього засідання, ми розробили багато, якраз враховуючи оці пропозиції і побажання щодо конкретизації, ми розробили конкретні, абсолютно конкретні точкові пропозиції щодо основних позицій щодо імплементації цього закону. І одночасно їх класифікували за восьми напрямками. Це такі напрямки, як покращення фінансового забезпечення науки, це проведення державної атестації наукових, науково-технічних установ, це державна підтримка розвитку грантового фінансування науки, це врегулювання питань інтелектуальної власності в науковій сфері. Я, звичайно, підтримую цю ідею, яка сьогодні прозвучала, що питання інтелектуальної власності – це питання науки і питання інновацій, це органічні питання, взаємопов'язані між собою. Щодо удосконалення системи державного управління національних інноваційних систем, щодо підвищення міжнародного престижу вітчизняної науки. Зокрема,

коли у нас проводили аудит міжнародні компанії, зокрема, проводили аудит американці, вони були здивовані і десь протягом півгодини не могли повірити в те, що у нас існує ця постанова, яка, на щастя, вже відмінена, 710 Постанова, якою були заборонені міжнародні відрядження, закордонні відрядження для науковців. Півгодини американці слухали, користуючись перекладом, і не могли зрозуміти, як таке взагалі можливо в країні, яка стає на шлях інноваційного розвитку. Щодо створення наукометричної вітчизняної бази, про яку давно це вже говорилося, щодо забезпечення інтеграції науки і освіти, щодо розвитку співпраці з міжнародними організаціями і таке інше. Всього у нас біля 20 таких, я ще раз підкреслюю, абсолютно конкретних пропозицій, що потрібно змінити, що потрібно розробити або що потрібно виключити з чинного законодавства, яке регулює питання управління і наукової сфери.

Більше того, ми готові до того, щоб прийняти участь у робочих групах, які будуть створені або, можливо, в невеликих колективах робочих, які будуть займатися розробкою цих змін, або в якості експертів, ми готові до цієї співпраці і Академія правових наук, як завжди, ми будемо працювати, давати свої пропозиції. Із задоволенням будемо робити все для того, щоб покращити цю систему наукової такої сфери в нашій країні. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олександр Віталійовичу. Кремень Василь Григорович, президент Національної академії педагогічних наук України.

КРЕМЕНЬ В.Г. Дякую, шановний Сергій Віталійович. Шановні народні депутати, шановні колеги, Національна академія педагогічних наук, по-перше, привела у відповідність із законом, який обговорюється, всі наші документи, починаючи з статуту, включаючи перспективні плани досліджень і таке інше. Це перше.

Друге, здійснено істотну оптимізацію мережі підвідомчих наукових установ. Ми закрили три регіональні центри, і закрили 16 структурних підрозділів.

Четверте, удосконалено науковий потенціал і ефективність діяльності академії. Скорочено 819 штатних одиниць. Ми скоротили, ми не робили

півставочників, 0,1. 819 штатних одиниць – це 37 відсотків складу академії було скорочено. Ми поліпшили вікову структуру, інші показники важливі.

Наступне, четверте, посилено науково-методичне забезпечення освіти і підвищення конкурентоспроможності розробок вчених Академії педагогічних наук. Щоб я тут зазначив. У дошкільній освіті оновлено Державний стандарт дошкільної освіти – базовий компонент дошкільної освіти. В дошкільній освіті – програма "Впевнений старт", яка на основі, добровільно абсолютно, тисяча шкіл зараз, дошкільних закладів користуються нею.

В середній загальній освіті – освітня програма для перших-других класів, підготовлена академіком Савченком, на основі добровільної 55 відсотків шкіл обрали саме цю програму на противагу іншій. І за дослідженням структур Міністерства освіти і науки діти, які закінчили перший клас по цій програмі, показали на 15 відсотків кращі результати, а ніж іншої, конкурентної. Я думаю, критикам Академпеднаук, мабуть, слід задуматись, що навіть із-за цього вже слід мати таку Академію педагогічних наук, бо це сотні, тисячі і мільйони дітей, які будуть вчитися за ліпшими програмами. Підготовлено близько 100 підручників і навчальних посібників. Хочу сказати, що для дітей з особливими потребами практично все, що робиться, я заявляю тут офіційно, Міністерством освіти і науки від стандартів до підручників, програм – це робота нашого Інституту імені Микола Ярмаченка, де працює 45 науковців всього лише.

Вища освіта забезпечена концептуальні методичні засади і стандартизація вищої освіти. Для Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти нашим інститутом за міжнародними стандартами підготовлено 1 тисяча 272 експерти та 48 тренерів-експертів. І я міг би продовжити цю роботу, але хочу зазначити, що ми намагаємося максимально осучаснитись, у нас вдвічі збільшилась частка публікацій у виданнях, які входять до Scopus і інших наукометричних баз. Зросла працівників наукових, які мають профіль у Google Scholar – це 96 відсотків вже у нас таких. Вдвічі зросла порівняно з 15-м роком кількість проектів і програм з Європейським Союзом, ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ і іншими структурами.

Проблеми? Проблеми, не буду повторювати, фінансові, про які говорили колеги. Зазначу таку проблему. Скажемо так, некоректне оцінювання,

абсолютизація в оцінюванні, публікацій в Scopus та інших наукометричних баз. Чому некоректне? Потрібно дивитись на функцію академій. Згідно з указом Президента, Законом "Про освіту" Національна академія педагогічних наук повинна науково-методично супроводжувати розвиток освіти в Україні. Це не тільки наукові відкриття, це намагання вчителів інших освітян спонукати до сучасних методів роботи. Академія, вчені академій випускають декілька тисяч різноманітних посібників, статей і таке інше з цією метою.

Давайте уявимо, що завтра академій не буде, цієї продукції не буде, а вчитель потребує підказки методичної, він звик до цього, є потреба. Вчитель у нас не англомовний, він російськомовний, і він кине́ться куди дивитись, чию літературу – московську, російську. Тобто ми запхнемо українську освіту під методологічний і ідеологічний вплив Москви і Росії, країни, яка воює з нами. Я не знаю, що люди, які намагаються ліквідувати академію, чи вони цього не розуміють, чи це, можливо, спеціальне якесь завдання, але я іншого не можу сказати.

І буквально останнє. Сергій Віталійович, дуже правильно, що комітет слухає про реалізацію цього закону. Я вітаю слова Валерія Вікторовича про те, що треба добитися, щоб повноцінно врешті-решт запрацював закон, і тоді оцінювати. Давайте ми не уподоблятися анекдоту про чукчу. Пам'ятаєте, чукча посадить картоплю, через тиждень викопує. А чому ти викопуєш? Говорить, больно кушать хочется. Ми ще не реалізували цей закон, а вже збираємося ламати, ламати академії, ламати ще щось. Ламати – не будувати, давайте, як просить Анатолій Глібович і закликає, добавимо хоч на 5 відсотків фінансування. От академік Яцків сидить, ми з ним керували Міністерством освіти і науки, було 70 відсотків ВВП, за різними фінансовими шляхами йшли в науку на початку 2000 років, а зараз 0,2 відсотка. От давайте це зробимо, а не імітувати діяльність, ліквідуючи якісь структури. Може їх і треба ліквідувати, давайте вивчимо, але ми дуже сумніваємося в тому, що це доцільно для держави. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую дуже, Василь Григорович, за вашу емоційну доповідь, одразу видно, що ви переймаєтеся за майбутнє нашої науки і сьогодення. Дякую вам дуже.

Ніколаєнко Станіслав Миколайович, голова Асоціації працівників аграрних навчальних закладів України, ректор Національного університету біоресурсів і природокористування.

НІКОЛАЄНКО С.М. Дякую за надане слово.

Надзвичайно актуальна тема. Я б сказав так, що не планував, але от Кремень Василь виступив, сказав про актуальність цього питання. Я думаю, що коли ми закриємо, скажімо, Академію педагогічних наук чи аграрних, то Академія педагогічних наук для держави обходиться в 6 мільйонів гривень... доларів. Це копійки сьогодні, ніякого ефекту з цього не буде. А, дійсно, шкоду можемо нанести. Реформувати потрібно, але тверезо на це все дивитися, тому що можемо з водою викинути і дитину.

Кілька слів про законодавство. Дійсно, після прийняття закону були здійснені конкретні кроки, я вважаю, що Міністерство освіти і науки багато зробило в цьому напрямку. І наші всі університети, а їх двадцять, практично вперше, а вони перейшли з МінАПК, за 5 років отримали хоч якесь фінансування на науково-технічні проекти. Мало того, я хочу сказати, всі вони проводяться на конкурсній основі, і кожен може подавати, якщо є вчені, база і так далі і так далі. І я вважаю, що ця конкурсна така грантова основа, проектна основа, вона вже вибудована. І, мені здається, що руйнувати цю схему абсолютно не потрібно. Нехай буде багатоканальне фінансування, є Фонд національних досліджень, але є і, скажемо, Міністерство освіти. Бо університет без науки – це профтехучилище.

Друге. Щодо центрів колективного використання наукових. Ми зробили перші кроки, і вже є перші результати. Ми закупили вже й техніку, положення готуємо і починаємо вже працювати.

Наступне. Що стримує розвиток сьогодні науки? Я трошки з іншого боку зайду, про це сьогодні ніхто не говорив. Кадри. От, наприклад, сьогодні житло для молодих науковців, для молодих викладачів. Ясно, що в зв'язку з війною складно, не буде цього житла. Але ще є сьогодні у нас невеликий потенціал НДІ, університетів. Ми могли б сьогодні, скажімо, на наших землях, ні в кого нічого не випрошуючи, погодивши з урядом, будувати це житло. З усіх джерел. Скажімо, самі викладачі, самі вчені частину дали б, університети і інститути могли б,

скажімо, проєкті роботи зробити і інші роботи. І таким чином на 30-50 відсотків здешевити вартість житла і хоч якось порушити, зрушити з місця це питання.

Друге. Звільнилися б ці гуртожитки, де доценти, і професори живуть по 40-50 років. І вони б заповнились молоддю, тобто ми б зробили приток молоді, це дуже цікавий момент. Але потрібно піти назустріч інвесторам, які готові разом з нами це робити.

Наприклад, гуртожитки. Я вже переговорив з десяти компаніями, вони готові. Але там термін окупності, в тому числі студентський, 8-10 років. Довгий і вони бояться на 8-10 років. Якщо б ми їм дали певні пільги на нашій землі під договір, і ми беремо також участь, ми могли б будувати комфортабельні гуртожитки. І до нас би їхали аспіранти, і магістри з усього світу а перш за все, своїм людям ми б дали такі, скажімо, можливості.

Наступне, що я хотів сьогодні сказати. Ми говоримо сьогодні, держава повинна фінансувати. Абсолютно правильно. Але мало говоримо сьогодні, що бізнес треба зацікавити. Я не один раз вносив пропозицію. Вона діяла ця пропозиція. Пам'ятаю, ми в 2004, 2005, 2006 році провели. Що ми зробили? Ми в закон, по-моєму, про оподаткування прибутку підприємств, обмеживши певним відсотком фонду заробітної плати, дали право бізнесу вкладати в науку і, скажімо, в освіту. Умовно, 7 відсотків від фонду заробітної плати, не більше. Можна вкладати, якщо це чітко під науково-інноваційний проєкт. Ми рахували, це в середньому 25 мільярдів. А ми говоримо, що немає, немає. Тоді бізнес би прийшов. А так до нас приходить компанія сьогодні в університет, ми вам гроші хочемо дати, а списати як їх, ми не знаємо. І починається тоді хімія всяка, як це передати обладнання. А це було б серйозний крок. І не потрібно цього боятися. Не потрібно боятися Мінфіну. І той бізнес ми найдемо сьогодні, який дасть нам ці кошти.

Іще одне. Я не знаю, я просив би народних депутатів, ми з глибокою повагою ставимось, сам був 12 років народним депутатом. Але, коли міністр фінансів виходить і говорить, що ми дуже багато даємо коштів на освіту і науку, а взагалі вони, один тільки недолік: погано витрачаються. Ну, вона ж не каже, що 36 мільярдів сьогодні Оксфорд має. А всі 300 українських університетів менше 800 мільйонів доларів. Ну, це отримується так, коня кують, а жаба ногу

підставляє. Та хоч не надо позоритись на весь світ про це казати. Які гроші? Про що ми говоримо? Приходиш з американцем, сьогодні у мене три університети на прямих договорах. Давай по 2 мільйони скинемось, ректор каже, проведемо гарний проект. Так у мене 1,5 мільйона доларів на всю науку. Якщо я один проект зроблю, все треба зупинити. Я думаю, як кришу перекрити, як тепло зробити, а він нано-мікроскоп купити. От мої змагання.

Що стосується, ми написали конкретні пропозиції. Вони єсть. Ну, наприклад, я для веселості наведу один такий приклад. От дивіться, ми виконуємо наукові різні теми, 1200 закупівель робимо державних. Уявіть собі, 1200, скажімо, проводимо тендерів і так далі, і так далі. Це можна було б з ума зійти. Але мій батько казав, можна з ума зійти, якщо розум є, як немає, то все в порядку. То я вам хочу сказати, дивіться, от наприклад, в єдиному словнику закупівельному, тут не треба нічого, змінити наказ треба Мінекономіки. Написано: до 4 номенклатурного номеру можна проводити порогові закупівлі. А якщо взяти подивитися, що в одному порозі, то, наприклад, візьмемо хімічна продукція, гази – тут і води, і аргон, інертний і рідкий. Тобто ми по одному виду проведемо тільки тендер, то зразу все треба із допорогової переводити, тобто по кожному виду треба проводити тендери. Це просто неможливо. Приходить бізнесмен, зміряйте мені терміново якість кормів, оцінку якусь, я за кордон їду. Мені треба 30-40 днів, щоб я йому дав відповідь на це питання. Він тоді плює на нас, каже да з вами не цікаво. Отакі пропозиції ми вносимо.

І ще одне. Поточні витрати, які ми можемо списати на готові гроші, які у нас є. До 6 тисяч, вважається, матеріальні активи, до 6 тисяч, це там дрібні можна його тратить... Після 6 – знову тендер. Люди добрі, ну що до 6 тисяч можна купити крім скріпок, картриджу і так далі, як цим займатися? Знову згадую батька свого рідного. Давайте напишемо хоча б до 27 тисяч, то це хоч би розв'язало руки та можна оперативно це все робити. Бо коли сідаєш з вченими робити або сам починаєш виконувати проект, то просто не знаєш, що робити. Я міг би продовжувати. Дякую за увагу, спасибі. Я пропозиції...

Веде засідання заступник голови Комітету КОЛЕБОШИН С.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Він вийшов, зараз. Дякую, Станіслав Миколайович.

НІКОЛАЄНКО С.М. Запрошую комітет і всіх людей до нас в гості. Ми зберемо асоціацію і проведемо серйозну розмову ділову, я думаю, вам буде цікаво, а ми вас послухаємо із задоволенням.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Обов'язково. Дякую, Станіславе Миколайовичу.

Слово надається Анатолію Івановичу Широкову, голові профспілки працівників Національної академії наук України, будь ласка.

ШИРОКОВ А.І. Спасибі.

Шановне товариство, шановні колеги! У нас в Україні є ряд законів, які гарантують певний рівень фінансування, бюджетного фінансування тих чи інших галузей. Наприклад, освіти, охорони здоров'я і таке інше.

На жаль, є розрив між зобов'язаннями держави і реальністю. Але те, що відбувається з наукою, мабуть, немає ніде. 1,7 з 20-го року згідно закону повинно бути і 0,17 по загальному фонді ми маємо в 19-му році.

Ми сподівались, що гіршого вже не може бути, падати, здається, нікуди, але тепер ми розуміємо, що помилялись. Енергійна правляча більшість, монобільшість, здатна здолати і цей антирекорд. А хіба може бути інакше, коли ВВП збільшується в наступному році, а видатки на науку залишаються в кращому випадку, підкреслюю, в кращому випадку на рівні року нинішнього.

На жаль, наука ні для попередньої влади, ні для нинішньої не була і не є одним з пріоритетів розвитку держави. У фаворі інші інституції, приводжу приклад, 2009 рік, десять років тому, бюджет НАН України по загальному фонду – 1,8 мільярда, бюджет Генпрокуратури в половину менше – 900 мільйонів. Пройшло 10 років. Що ми маємо зараз? Бюджет Генпрокуратури – 7,6 мільярда, бюджет академії в проекті на наступний рік – менше 4 мільярдів. До речі, Генпрокуратура більше тягне грошей ніж всі шість державних академій наук, оце є пріоритети. Не можна сказати, що це мої президенти академій наук, а про генпрокурорів можна це сказати.

Престижність наукової праці. Гарні, красиві слова в 36 статті нашого базового закону. Були, правда, роки, сьомий, восьмий, коли середня зарплата в академії була вища не вдвічі, але була вища ніж в промисловості. А те, що по економіці в цілому, то тут і сумнів не було. Що маємо зараз? За перше півріччя

цього року середня зарплата в академії на 1 тисячу 900 гривень менше ніж середня зарплата по всій Україні, такої ганьби не було ніколи.

Ціна наукової праці постійно падає порівняно з працею в інших галузях. А як вона може бути інакше, коли ганебне явище в академії наук, Національній академії наук стало режим неповного робочого часу, замість п'яти робочих днів 4, 3, а то і 2,5. Робота на 0,75-0,5, а то і 0,25 посадового окладу. Ми втрачаємо молодь. Хоч порадіємо за ту молодь, яка їде на захід, влаштовується в наукові центри і збагачує світову науку в тих країнах, де цінують і шанують інтелект. Якщо вони йдуть в інші галузі і сфери діяльності у нас в Україні, вони вже ніколи в науку не повернуться.

Ви знаєте, мене аж передьоргує, коли я чую мантри про зміну системи фінансування. Я хочу запитати таких людей, а ви читали закон, наш базовий закон, який ми сьогодні обговорюємо. Там сказано: є базове фінансування достойне, достатнє. Все, що зверху, нема питань, грантові, конкурсні і такі інші засади. З точки зору дня сьогоднішнього, 0,3 відсотка від ВВП і достатнє базове фінансування, і до 1,7 наращуйте десятки мільярдів на конкурсних засадах.

Представник Мінфіну розповідає, що якщо вийти у наступному році на 1,7, треба 70 мільярдів. А хто ставить, де ви таких знайшли людей, які вимагають 1,7? До речі, рішенням наукового комітету Нацради, влітку ще це було, вони пропонували у цьому покроковий рух, 0,35 у наступному році, у 2021 році 0,50 і ще через рік 0,65, навіть там же є люди нормальні, які розуміють, не можна перейти на 1,7. Так що не лякайте нас, будь ласка, 70 мільярдами гривень, але, ми бачимо, що там, де треба, гроші завжди знаходяться.

Шановний Сергію Віталійовичу, хочу звернутися до вас і до всього складу комітету. 25 років я співпрацюю з різними складами комітету, різні були часи, різні президенти, до речі, другий Президент, який щось тямить в науці, Леонід Данилович Кучма сказав: "Країна без науки – країна без майбутнього". Ви приймаєте гарні рішення, як і попередній склад комітету, як і до нього, але ніхто не вважає за необхідне почути вас. Я думаю, комітету якось треба себе вміти поставити для того, щоб органи виконавчої влади, Кабінет Міністрів і Мінфін до вас прислухалися. А профспілка вимушена заставляти до себе прислухатися

іншими методами, тому що народ від нас цього, повірте, вимагає, переходити до рішучих акцій протесту, перше з них вже відбудеться наступного тижня.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Спасибі, Анатолію Івановичу. Від комітету зауважу, що ваша пропозиція зрозуміла, ваша пропозиція до комітету.

Будь ласка, Валерій Вікторович.

КОЛЮХ В.В. Можна, в мене питання до представника, голови профспілок працівників освіти і науки. А протест у зв'язку з чим ви плануєте?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, до голови профспілки.

КОЛЮХ В.В. До голови профспілки, так. Протест у зв'язку з чим ви плануєте проводити наступного тижня?

ШИРОКОВ А.І. У зв'язку з чим?

КОЛЮХ В.В. Так.

ШИРОКОВ А.І. Проект бюджету, який отримала Академія Наук, який йшов на перше читання і залишився, коли ми його проаналізували, то без всякого підвищення, так, що нам би хотілося колись в майбутньому, а лише мінімальна зарплата, яка буде і ставка першого розряду, те, що уряд сам планує. У нас буде дефіцит, і академія, і профспілка про це писали. 926 мільйонів гривень – відсутність фонду зарплати. Знову 3-4 дні, знову 0,5 ставки. І це при тому, що за останні 4 роки Національна академія втратила майже 25 відсотків свого складу. Так тоді простіше закрити Національну і інші академії – і нема питань, зекономити гроші.

_____. Зрозуміло.

Веде засідання Голова Комітету БАБАК С.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую дуже. Цимбалюк Віталій Іванович, президент Національної академії медичних наук.

ЦИМБАЛЮК В.І. Високоповажний Сергій Віталійович! Високоповажні народні депутати! Високоповажні науковці! Надзвичайно важливе питання розглядається. І я, як обіцяв, я завжди починаю з того: "Країна, яка не розвиває науку, неминуче стає колонією". Це сказав відомий вчений Жоліо-Кюрі. І я би це написав би всюди – в Верховній Раді, в Кабінеті Міністрів, в Офісі Президента. А, на жаль, у нас з кожним разом, ми все більше і більше заганняємо науку, я не знаю, в які варіанти.

От велика академія скоротилася. Національна академія медичних наук скоротилася на 5 тисяч співробітників. І що ми з цього виграли? А все впирається в прості речі, те, що сказав Анатолій Іванович. Ви знаєте, чесно, мені всі чотири доповіді, які були, дуже сподобалися. Але коли ми навчимося крім того, що гарно говорити, доводити ці речі до якось кінця. Повірте мені, я уже багато років і при різних варіантах слухав оці пропозиції, які були. Але ні одне не було доведено до кінця. Я буду сподіватися, що, можливо, оці всі пропозиції, які є.

А в чому весь смисл? Перше. Не вистачає фінансування. І друге. Просто не вистачає політичної волі довести те, що має бути. Ну, і виникає питання. Я не хочу повторювати слова Анатолія Івановича. Науковим співробітникам дають копійки тоді, коли, дійсно, прокуратура, судді, не знаю, якісь силові структури, як інші... я щось дивлюся за останній період ніби таких беруть "акул", но ще нікого не посадили. Ну, ніде. Суди тягнуться роками, нічого ніде не робиться, а науковці хоч щось роблять, а виходить... ну порівняйте просто, я не хочу казати. Тепер виникає питання: де взяти гроші? Україна вийшла з бувшого Радянського Союзу найбільш такою економічно розвинутою і в науковому, і всіх планах. Подивився, поїздив по тих країнах, які були в Радянському Союзі, ми зараз в найгіршому плані. А чому? Тому що, напевно, треба повернутися обличчям до цієї держави. От згадайте, як Корея піднялась. Що мала Корея? Нічого не мала, ніяких ресурсів, крім якогось лісу там, який у них тим був. Що зробив генерал Пак? Та запросив... не запросив, а привів олігархів і доручив кожному: хочеш, щоб у тебе були гроші, хочеш... от машинобудування, ІТ-технології, медицина і роби. Так у нас, знаєте, якби хтось зробив отут, і щоб кожен олігарх вклав в певну галузь науки, я вам даю гарантію, ми за 5 років обігнали би всі держави, які в цьому плані є. Тому я не буду більше говорити, я ще тільки завершити хочу, але це вже мої слова, зразу

кажу. По медицині. Економія на здоров'ї своїх громадян відгукнеться національною катастрофою, те, що уже ми зараз відчуваємо. Дякую вам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую дуже, Віталій Іванович.

У мене є одна репліка самого з цього приводу і Анатолію Івановичу, і Віталію Івановичу, і Станіславу Миколайовичу, Василю Григоровичу. Ми, коли готували рішення Комітету з питань освіти, науки і інновацій до проекту бюджету до першого читання, то запросили до себе всі академії наук, всіх представників. Ми – новий склад комітету. У нас тільки, Іван Григорович шановний, з усіх, напевно, попередніх складів Комітету освіти і науки. А всі інші у нас в комітеті нові люди, які задавали дуже прості питання, що конкретно робить та чи інша академія наук. І комітет, який ми хотіли провести за три години, ми проводили два дні, по 5 чи 6 годин. І наші колеги намагалися розібратися в тому, що все ж таки роблять Національна академія наук і галузеві академії наук. Були дуже важкі дискусії. Ви всі все пам'ятаєте, ви всі там були. Але щодо фінансування, кожен з вас, наскільки мені відомо, мені точно це відомо, був в бюджетному комітеті, захищаючи свій власний бюджет.

Я потім мав окрему розмову з бюджетним комітетом щодо цього. Чому ви не змогли переконати бюджетний комітет? От чому так сталося, що ви не змогли переконати бюджетний комітет? При тому, що бюджетний комітет розуміє, що таке грантове фінансування, хоче дати гроші і на науку, хоче дати гроші на освіту. Шукає гроші Кабінет Міністрів так як може шукати. Зараз між першим і другим читанням знайшли ті нещасні 10 мільярдів, і половина з них піде на освіту і науку. Тобто це є в пріоритетах уряду. Але а ні вони, а ні уряд, а ні бюджетний комітет не хоче фінансувати неефективні речі. І на просте питання, якщо ми збільшимо на 50 відсотків витрати, що же у нас збільшиться на 50 відсотків? Відповіді не отримав ні Комітет з освіти, науки та інновацій, ні бюджетний комітет.

_____. А можна я відповім вам на це питання?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Який результат вашої розмови з бюджетним комітетом, якщо можна?

_____. Результат. Ну, в принципі, ми отримали те, що є. Ті ж кошти, які були минулого року. Але я вам скажу, що робить академія. У мене

багато є написано. Я доповім, якщо треба буде. Ми порахували вартість людського життя. В світі є така... І те, що зробила академія по вартості людського, скільки людей ми врятували, отримуючи три мільярда гривень, ми даємо потенційного прибутку по вартості людського життя півтора трильйона гривень в Україні. Я це можу доказати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А чому потенційного прибутку, чому не фактичного прибутку? Скажіть, будь ласка...

ЦИМБАЛЮК В.І. А потенційного, тому що ми зберігаємо людське життя. Людина, яка мала померти від інфаркту, ми його зберегли. І по суті, це ж ми, не є якісь кошти, які вкладені, ми зберегли людину, оце цей...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, давайте не вдаватися в подробиці, бо ми вже мали окрему розмову з Національною академією медичних наук. Ми можемо, якщо захочете, і окремо провести ще раз комітет з цього приводу.

ЦИМБАЛЮК В.І. А коли ви мали, я перший раз чую про це?

ГОЛОВУЮЧИЙ. А?

ЦИМБАЛЮК В.І. А коли ви мали таку розмову? Я перший раз про це чую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А хто приходив від Національної академії медичних наук у Комітет з питань освіти, науки, інновацій, коли розглядався проект бюджету до першого читання?

ЦИМБАЛЮК В.І. Віце-президент приходив.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шкода, що ви не прийшли.

ЦИМБАЛЮК В.І. Ну, тоді я був...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Нічого страшного. Дякую вам дуже. Яцків Ярослав Степанович, член президії Національної академії наук України, директор Головної астрономічної обсерваторії НАН України, академік НАН України.

ЯЦКІВ Я.С. Шановний пане голово, шановні народні депутати! Мені дуже приємно взяти слово після моїх колег. І тут згадували і згадують Станіслава Миколайовича Цимбалюка, Віталія Івановича Ніколаєнка. Мені приємно ходити і бачити корпуси аграрного університету. Дай вам, Боже, здоров'я так тримати і інші справи. І ПТУ при вас були нормальні.

Для чого?.. Зараз ми говоримо про реформу академії. А може, треба подумати нам, хіба потрібно триста з більшим університетів в Україні? Хіба це для держави України вихід? Ось а хіба потрібно нам у МОНі і в університетах тисячу двісті наукових журналів? З них більше половини не відповідають міжнародним стандартам. Я маю всю статистику, я не можу зараз говорити. Ми в академії наук за участі академії видаємо всього 85 журналів, і всі вони майже входять в Scopus. І наші науковці, тут ви питали, що ми даємо, – 40 відсотків статей науковців академії наук публікуються в міжнародних журналах американських, європейських. 40 відсотків! 15 відсотків статей ми друкуємо в наших журналах Академії наук. Видаємо і державною, і мовою англійською. І у зв'язку з тим, що у нас безплатно поки що статті, і тут ми подавали вам пропозиції до законодавчих ініціатив у зв'язку з тим, що в Європі йде план "С", нам треба багато змінювати законів в Україні. Тому що план "С", по-іншому, це відкритий, доступ ставить наших науковців в страшні умови. Ми не маємо права ні інститутам платити за статтю в міжнародних журналах, ні фонди, у нас таких немає. А вартість однієї статті в міжнародному журналі складає від 2 до 10 тисяч доларів.

Ось зараз, я як відповідаю за видавничу справу, зв'язуюсь з міжнародними журналами, мені дають пільгу 50 відсотків. А що та пільга дасть, якщо 5 тисяч коштує стаття. Де є знайду 2,5 тисячі, не маючи законодавчого права використовувати ті гроші на оплату статей?

Тобто я не буду зараз перераховувати вам багато тих законодавчих ініціатив, які треба здійснити нам разом з вами. Це питання ми подали тут вашому секретаріату. По-перше, у нас немає реєстрації електронних видань. Міністерство юстиції, не дивлячись на неодноразові спроби наші зареєструвати електронні видання, не діє. МОН теж чомусь не діє, вже давно від паперових журналів перейшов світ на електронні.

Ось сьогодні мені академік Семиноженко подарував, ось, як виглядає міжнародний журнал. Ось ви йдете до смартфона, нажимаєте і отримуєте всю книжку, і не треба марнувати. Тобто ми повинні рухатись вперед, щоб досягнути світових стандартів.

А те, що ми тут зараз говоримо, шановні колеги, давайте визнавати. Я був і при владі, і з президентами спілкувався, і дружив з деякими Президентами, скажу відверто, я був прихильником Порошенка, але від нього я не чув слова "наука". Слава Богу, зараз ви кажете тут, нова влада, слово "наука". Але від слова до чину, як колись казали мудрі люди, чи до дії – оце питання, яке повинно у нас звучати. Сказав слово – дотримайся його. Я, на жаль, не бачу цього. Я, на жаль, мушу сказати, що те, що створиться у нас, але в мене 5 хвилин, то можу багато сказати.

Наприклад, космос. Та це гордість України, космічна держава. І що ми робимо? Три роки не можемо затвердити у Верховній Раді загальнодержавної національної космічної програми. Ні копійки нема. Я роблю космічні прилади для зміни клімату, "Аерозоль Україна" називається, за кошти, які побираюся у світі десь і так далі, щоб зробити внесок у світову програму змін клімату. Я, керівник цього проекту, кажу це вам відверто. Ні копійки від держави космічне агентство не отримало. А зараз космічне агентство підпорядковують Мінекономіці. Я люблю Мінекономіку, тим більше там торгівля ще є, це ганьба. Космічна держава NASA під Президентом Сполучених Штатів Америки. Що ви допускаєте, народні депутати? Ви зводите, чи ми всі зводимо Україну до якоїсь посередньої держави, це аукнеться не нам, ми вже тут з 70-80 років доживемо якось.

Наступне. Я перший зробив такі кроки. До мене приїжджають на роботу в обсерваторію іноземці. І ганьба, згідно із Законом про еміграцію, я повинен іноземцю платити в десять разів більшу зарплату, інакше його не зареєструють тут мені. І я це роблю. В мене працюють, я йому плачу 70 тисяч гривень у місяць. Але це я для прикладу, щоб показати, що в Україну їдуть люди і наймаються до мене на роботу. В мене працюють американці, в мене працюють німці і так далі. Але він дискредитує мого науковця. До мене приходять і кажуть, Ярослав Степанович, він гірший ніж я, ви мені платите 7 тисяч, а йому 70. Ось до чого ми доходимо.

Я міг навести багато прикладів. Але хочу сказати, що якщо ми відповідальні люди перед майбутнім, ми повинні з вами бути відповідальними людьми і робити кожен на своєму місці те, що ми можемо і...

Що я можу сказати ще. Ще в 2005-2006 роках, за указом Президента Ющенка Брюховецький і Яцків очолювали спеціальну групу з розробки стратегії розвитку наукової сфери. Там все було – і національна рада, і галузеві академії, і університети дослідницькі. Тоді б це пройшло легко. Я доповідав на РНБО, і РНБО сказало, ні, зарадакально. І ми втратили 15 років.

Зараз ви, навіть при гарних намірах наукового комітету і всього іншого, я розумію, яка це болюча тема. Хто це здійснить, я не знаю. А можу сказати так, свою власну думку. Ми повинні визнати, що наука в Україні в критичному стані. Через 2-5 років нікому буде працювати.

Зайдіть на засідання Академії наук. От недавно було зібрання присвячене Боголюбову. То що, я там бачив молодих людей? То зайдіть до мене. Якщо я можу знайти одного-двох молодих вчених, то ні. Всі мої учні за кордоном. Всі. І їх цінять там. А я торік провів...Вибачте, я, негарно, ми провели торік Конгрес української наукової діаспори. Та наші люди ціняться в усьому світі. До нас приїхали представники з тридцяти країн світу. Всюди наші люди там працюють в наукових установах. Це теж ще одна тема залучення нашої наукової діаспори то нашої тут разом співпраці.

Тобто в нас непочатий край роботи. Я думаю, що ми не повинні сваритись, консолідуватись навколо комітету Верховної Ради. І я хочу вірити, що комітет зможе в тій надзвичайно складній ситуації, в якій він знаходиться, але це найважливіший комітет. У нас привикли до інших комітетів, до бюджетних і так далі. Ви оправдаєте довіру майбутнього України, якщо знайдете можливості і місце вирішення тих проблем, які тут піднімають всі, хто брав участь в цьому засіданні. Вибачте, перебрав трошки, емоції. Спасибі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ярославе Степановичу. Колеги, я хотів би нагадати, що ми зараз обговорюємо зовсім не питання академій наук, не питання їх реорганізації, а стан виконання Закону "Про науку і науково-технічну діяльність". Тому я би просив би, щоб ми зосередились на цій темі.

І добре, Ярослав Степанович, дякую вам, що ви заговорили про молодих вчених. От якраз зараз ми надамо слово Ващук Олесі Петрівні – члену ради молодих вчених при Міністерстві освіти і науки України. Прошу.

ВАЩУК О.П. Вітаю учасників розширеного засідання. Відповідно до плану реалізацій щодо імплементації обговорюваного закону члени ради молодих вчених працювали як у складі робочих груп Міністерства освіти, так і, відповідно, власних ініціатив. Так, результати діяльності членів ради є додатком до багатьох сфер роботи Міністерства освіти. Проте відповідно до здійсненого сьогодні рада молодих вчених пропонує такі пропозиції до проекту рішення комітету саме в двох напрямках. Це сприяння, так як всі не люблять або вже казали, фінансування.

Я почну зі сприяння. Сприяння пропонуємо поділити, тобто класифікувати відповідно результату розвитку науки на рівнях. Тобто на рівні держави, на місцевому рівні і на рівні закладів вищої освіти наукових установ. Причому далі поділ зробити на рівні інституцій, тобто закладів вищої освіти, наукових установ та структурних підрозділів. Яке сприяння за окремими напрямками? Що молоді вчені потребують зараз? Це дерегуляція в напрямку переходу від затверджених форм до обов'язкових параметрів. Автоматизації, чого? Ну, наприклад, звітної діяльності, що стосується статистичної інформації. Популяризація як вчених та їх наукових досягнень або розробок в залежності від стану. Додаткова підтримка стратегічних досліджень. Але не тільки стратегічних, а і нових, що з'являється вже зараз і користується попитом.

Щодо фінансування. Пропонуємо на рівні держави розглянути на трьох рівнях: теж на рівні держави, на місцевому рівні і на рівні закладів вищої освіти та наукових установ. На рівні держави просимо розглянути можливість збільшення фінансування в конкурсі проектів молодих вчених. На місцевому рівні є окремі приклади по нашій країні. Це долучення вчених до роботи в проектах або існування стипендіальних фондів, збільшення цього досвіду.

На рівні закладів вищої освіти наукових установ. Введення рейтингової системи на рівні держави, на рівні закладів вищої освіти та наукових установ та структурних підрозділів. Таким чином вчений, науково-педагогічний працівник буде мати три рейтинги: на рівні держави, на рівні закладу вищої освіти, наукової

установи та на рівні свого структурного підрозділу. Це надасть можливість класифікувати його діяльність і результати, і фінансувати більш точно або відповідно до його досягнень. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олеся Петрівна. Юрій Юрійович, прокоментуйте.

ПОЛЮХОВИЧ Ю.Ю. Пані Олеся, а ви входите в групу з дерегуляції у сфері науки, яку я очолюю? Я вас запрошую, ми вже кілька постанов Кабміну скасували і на підході ще дві. Дасть Бог, через два тижні, ті, що заважають жити молодим вченим. Підійдіть до мене, пізніше обговоримо. Дякую вам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Устименко Володимир Анатолійович, директор Інституту економіко-правових досліджень Національної наук, член-кореспондент Національної академії правових наук України, прошу.

УСТИМЕНКО В.А. Дякую шановний Сергій Віталійович.

Я очолюю інститут, який ви сказали, ще є головою Асоціації вчених внутрішньо переміщених осіб. Тому хотів би окрім того відношення до наук, хоча у нас сьогодні розмови все ж таки про науку, я думаю, не тільки про імплементацію цього закону, а про майбутнє науки. Тому що коли розробляли законопроект, всі говорили і думали, і мрії свої втілювали в цьому законі. Безумовно, за цей час зроблено багато, і я не буду повторювати ті нормативні акти, які розроблені і вже імplementовані в законодавство України. Це, безумовно, певним чином стимулює розвиток науки, але і певним чином створює певні, так би мовити, загрози. Я, орієнтуючись на свою наукову установу, на вчених, яких об'єднують і вчених переміщених наукових установ і переміщених вищих навчальних закладів. Мене питають, підходять учасники моєї асоціації і кажуть, скажіть, будь ласка, представникам спецслужб дозволяють сплачувати і компенсувати видатки по найму житла. Чому для науковців цього нема? За рахунок власних коштів установи? Добре. Scopus, потрібно публікувати для того, щоб отримати підвищення, просування по службовій, так би мовити, чи по науковій стезі. Треба публікувати. Мінімум, 300-400 євро треба віддати для публікацій. Навіщо? Тому що є, безумовно, ми із своїми колегами спілкуємося в академії, і для представників технічних наук цієї проблеми немає, вони і раніше

публікувалися в цих Scopus, і там не беруть гроші, а там навпаки запрошують, а для соціогуманітарної сфери це є проблема.

Хотів би також звернути увагу на наступне. Окрім цього закону, який ми обговорюємо, також є Закон "Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності вищих навчальних закладів, наукових установ, переміщених з тимчасово окупованої території та з населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження". Жодного пункту щодо імплементації і жодного звернення на цих людей, а людей було 1 тисяча 600 тільки в Донецькій області, не всі змогли переїхати, але, враховуючи ті зусилля, які зараз йдуть, ми йдемо до миру, і туди хтось повинен повернутися, а ми їх втрачаємо таким відношенням. Тому що в законі передбачено і створення певних умов.

Ми, коли переїхали, була в силі постанова Кабінету Міністрів, Яценюком підписана, яка забороняла придбавати меблі, проводити ремонти і так далі. У мене люди спали на спальних мішках в приміщенні. Забороняли все. Ну, слава Богу, зараз трішечки з цим менше стало регулювання. Але я хочу запропонувати, окрім того, що продовжити, я дякую членам комітету за те, що вони розпочали таку роботу, я вважаю, що у нас це наше спілкування про науку, про її майбутнє, я хочу навести теж висловлення одного з найефективніших Президентів Сполучених штатів. Він сказав, що ми фінансуємо науку не тому, що ми велика нація, ми – велика нація саме тому, що ми фінансуємо науку. І одним із завдань науки відповідно до закону є встановлення закономірностей. Так от закономірності є такі, що якщо наука фінансується менше 0,9 відсотка, вона деградує, і що б не робили, ці закономірності, вони є, і вони об'єктивні як закони економіки, так і інші. От це те, чим займається наука.

Я хотів би в ті заходи, які планує комітет і міністерства, відомства все ж таки включити переміщені виші з огляду на їх можливість використовувати свій потенціал для примирення на сході України, для розвитку тих територій. А те, що там твориться, ми це знаємо, і ми певні дослідження проводимо – жах. Там іде обезлюднення, там, якщо ми хочемо далі розвивати, то без цього, без наукового підґрунтя, без наукового супроводження не обійтися.

Дякую велике за увагу і за те, що така розмова у нас сталася.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Володимире Анатолійовичу.

Колеги, обговорення – до 3 хвилин. Прошу. Ільченко Михайло Юхимович, голова Ради проректорів з наукової роботи закладів вищої освіти України.

ІЛЬЧЕНКО М.Ю. Дякую.

Шановні колеги! Рада проректорів з наукової роботи охоплює 160 вищих навчальних закладів системи Міністерства освіти і науки, є дорадчим органом при Міністерстві і допомагає організовувати науку в університетах.

Оскільки сьогодні ми оцінюємо в цілому роботу, як реалізується Закон "Про науку і науково-технічну діяльність", справедливості ради я маю засвідчити, спочатку як плюс декілька моментів, тому що треба тут об'єктивним бути – і плюси, і мінуси.

То як плюс, це те, що в університетах напрацьовано механізм конкурсного відбору бюджетних тем. Конкурсного відбору. І цей механізм доцільно вивчити, познайомитись і розповсюдити і на інші системи. Вперше за ці останні роки організовано конкурс для молодих вчених. І там суттєві кошти і дуже добра динаміка, це теж ініціатива міністерства. І треба це враховувати і подякувати і Максима Віталійовича Стріху, до речі, голову робочої групи, яка готувала той закон, який ми сьогодні обговорюємо. І Лілію Михайлівну Гриневич, яка дуже конкретно в парі з Максимом Віталійовичем провела цей 5-річний період, від народження закону до його імплементації.

Ще що важливого було зроблено як позитив. Це врахування тем оборонного спрямування. Вперше в бюджетних темах знайдено механізм, як погодження за підтримки відповідних інстанцій підтримати теми, які мають подвійне призначення. Це теж плюс.

Вперше здійснена підтримка університетів і наукових установ, на сьогодні це близько 400 установ, яким міністерство забезпечує безкоштовний доступ до баз Skopus і Web of Science. Ще два роки назад ми говорили, це для нас закрыта тема, сьогодні все це виконано. Дуже чітко організовано участь у програмі "Горизонт" і програмі НАТО "Наука заради миру". Є університети, які головними виконавцями цих міжнародних проєктів. Це, власне, ті позитиви, які ми також маємо врахувати, оцінюючи виконання закону.

Тепер стосовно недоліків, шановні колеги. На жаль, імплементація йде повільно. Найбільша наша втрата чи одна з найбільших – це те, що державна атестація, яка мала бути проведена в цьому році, і ми мали вийти на базове фінансування в університетах, про яке ми мріяли багато-багато років, відкладається. Тому що несподівано треба ще допускати в атестаційну кваліфікаційну комісію іноземних експертів. Це зрозуміло, що зараз це знову для нас питання стає закрите. Оце дуже великий недолік, шановні колеги.

Базове фінансування необхідне для підтримки інфраструктури і штатних працівників в університетах, які можуть творити чудеса. Приклади я скажу трошечки нижче.

Шановні колеги, стан наукової сфери дійсно погіршився. Тут і закон винен, і інші фактори. Скажіть, будь ласка, подорожчання валюти в три рази і ніякої компенсації у гривнях – це що означає? Ми в три рази, більше збідніла вся наша наука і кожен із нас. Компенсації не було. А тепер управлінські рішення. Одне з останніх рішень попереднього уряду, це підвищення...

Веде засідання заступник голови Комітету КОЛЕБОШИН С.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Михайло Юхимович, вибачте. Михайло Юхимович, регламент – 3 хвилини, будь ласка.

ІЛЬЧЕНКО М.Ю. Так-так, 3 хвилини. Я завершую, скорочусь.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, дякую.

ІЛЬЧЕНКО М.Ю. Але ще, шановні колеги, у 12 разів збільшена оплата за оплату заявок на корисні моделі в університетах. Шановні колеги, тут уже про це говорилося, але це проблема штучно створена. Вчора на виступі Прем'єр-міністр говорив, що треба орієнтуватися на практичні результати. Є такі практичні результати в університетах, але тих університетів, де є штатні працівники. Тому фінансування в університетах треба розглядати і таким чином: базових в ідеалі треба приблизити, штатних працівників і потім – грантових.

Ми напрацювали низку пропозицій, які передали до комітету, і готові далі в робочому порядку їх імплементувати разом з вами, шановні колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Спасибі, Михайло Юхимовичу. Нагадую, да, зараз у нас виступи в обговореннях – до 3 хвилин. Я запрошую до слова Ярослава Михайловича Гадзала, президента Національної академії аграрних наук України.

ГАДЗАЛО Я.М. Дякую.

Шановний Сергій Валерійович, шановні учасники засідання. Я перш за все хотів би сказати, що на прохання комітету ми направили свої пропозиції в письмовій формі ще 12 числа. І просив би, щоб вони були враховані при прийнятті рішення.

Щодо виконання Закону "Про наукову, науково-технічну діяльність", Національною академією аграрних наук зроблено дуже багато. Перш за все ми провели оптимізацію і мережі, і персоналу наукового. Практично скорочено на тридцять відсотків наша мережа, на 50 відсотків персоналу. Як вчора з доповіді пана Колежука ми всі чули, що ефективність використання коштів досить висока. Тільки 7 відсотків направляється коштів на фінансування адміністративного персоналу. Практично в два з половиною рази коштів ми заробляємо на спецрахунок більше, яке використовуємо на оплату праці наукових працівників і виконання наукових програм, чим ми отримуємо з бюджету. Ми пройшли успішно, я би сказав, атестацію МОНу, нашої науковій установі ми отримали досить високу оцінку.

Разом з тим, я просив би, щоб врахувати статтю закону, при внесенні змін щодо співпраці, тобто про приватно-державне партнерство. Оскільки держава недофінансовує, і ця стаття закону нам не розв'язує руки, тобто ми не можемо залучати приватний капітал чи створювати акціонерні товариства. І нормально, щоб працювала наука, купляти нове наукове обладнання лабораторій, то, звичайно, це питання треба врахувати. Оскільки у 2019 році наша академія отримала 26 з половиною відсотків бюджетного фінансування. Це із 486 мільйонів, які передбачалися, 200 забрали і 286 залишили. І прохання, щоб все-таки при прийнятті бюджету в цьому році в другому читанні, і до депутатів, до комітету, все-таки цифра, яка була проголосована комітетом і в першому читанні прийнята, все-таки була врахована. Бо, наскільки мені відомо, що Мінфін все-таки знову вніс правку і зменшив цю цифру знову на 200 мільйонів. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Спасибі, Ярославе Михайловичу. Дякуємо за пропозицію. Обов'язково опрацюємо.

Слово надається Ігорю Івановичу Половнікову, президенту громадської організації "Українська технологічна академія". Будь ласка, Ігор Іванович.

ПОЛОВНИКОВ І.І. Шановний Сергій Віталійович, колеги, хочу звернути вашу увагу про роль громадського суспільства в розвитку передових держав світу, яка відіграє все більше значення. Громадське суспільство – це сукупність недержавних організацій, які представляють волю та інтереси громадян. Діяльність громадських організацій в Україні регламентується Законом України "Про громадські об'єднання", громадськими об'єднаннями і громадські організації та громадські спілки. Згідно статті 23 Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність" діяльність наукових і громадських організацій як об'єднання вчених спрямовуються для цілеспрямованого розвитку відповідних напрямів науки та захисту фахових інтересів, координації науково-дослідної роботи, обміну досвідом.

Сьогодні в Україні існує понад 50 громадських наукових організацій, з яких близько 30 громадські академії наук. Я не буду перераховувати всі, значна частина цих академій створювалася з метою об'єднання зусиль вчених для вирішення завдань у відповідальній галузі науки і техніки. Це надзвичайно потужна і активна частина наукової спільноти, діяльність якої має враховуватися при визначенні державної і науково-технічної політики держави. Українська технологічна академія, я представляю, являюся ровесником нашої незалежної держави, визнана ЮНЕСКО і увійшла в перелік світових академій ЮНЕСКО, де ми з України представляємо дві академії. Це Національна академія наук України (президент Патон) і Українська технологічна академія (президент Нестеров). Всі інші країни представлені тільки національними академіями. Сьогодні вона налічує у своєму складі 1,5 тисячі академіків, з них 600 кандидатів наук, 450 докторів наук. Це дійсні члени, політики, керівники підприємств, організацій, бізнесмени. Академія має регіональні центри і потужні міжнародні зв'язки, вектор діяльності академії направлений на євроінтеграційний напрямок, це означає, що ми за останні роки заснували у Європі біля 20 міжнародних наукових організацій.

Академія неодноразово готувала пропозиції до органів виконавчої влади з різних питань науково-технологічного розвитку України, участі представників академії в робочих групах та експертних радах, підготовки документів у сфері науки та техніки. На жаль, належної співпраці не вдавалося досягти. Більше того, значна частина наших пропозицій залишалася без відповіді.

Мета сьогодні мого виступу – це пропозиція. Проект рішення комітету до цього засідання доповнити пунктом у такій редакції: "Кабінету Міністрів України посилити співпрацю з громадськими науковими організаціями при підготовці пропозицій щодо реалізації та удосконалення державної політики у сфері наукової та науково-технологічної діяльності, залучати представників громадських наукових організацій до участі в роботі консультативно-дорадчих та експертних органів, що утворюються при Міністерстві освіти і науки України та інших органах державної влади". Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ігорю Івановичу. Колеги, я розумію, що досить важко працювати, але давайте все ж таки намагатися поважати виступи один одного і слухати один одного та чути. Слово надається Миколі Івановичу Яковлеву, першому віце-президенту Національної академії мистецтв України.

БІТАЄВ В.А. Дякую, Сергію Валерійовичу.

Замість Яковлева Бітаєв Валерій Анатолійович, віце-президент академії.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

БІТАЄВ В.А. Сергій Валерійович, ми з вами дуже уважно слухаємо доповіді наших колег і ви відчуваєте, як наростає градус тих емоцій, які сьогодні панують в аудиторії. Я не заздрю членам вашого комітету, ми почали тільки спілкування, а вже на такій високій ноті, що буде далі. Мені здається, що ми дійшли до тієї межі, коли можна вести мову, вибачте, про геноцид науки, коли можна ставити питання перед РНБО, спільно з комітетом, яке майбутнє буде у нашої науки? Ми весь час бідкаємося, що у нас немає того-сього, сьогодні ми звітуємо, як ми виконуємо закон. А як держава із свого боку гарантує нам виконання цього закону. Давайте поставимо так питання. Чому весь час ми маємо звітувати? Тим більше, що я не впевнений, що нас читають, наші звіти. Ось вчора було засідання, да. І нам

задають питання. Як це так, в Академії мистецтв 46 членів президії? Які 46, шановні? Де ви їх взяли? Звідки в академії найменшій візьметься 46 тільки членів президії? Це апарат в цілому. Ми надаємо матеріали, їх читають згори до ніг чи з ніг на голову, не знаю. Але давайте уважно, коректно будемо хоча б вивчати те, що дають академії.

От зараз стоїть питання про створення цих комісій. Я дуже прошу, щоб членами комісій були компетентні, грамотні люди. Коли нам задають питання, членам комітету, де ви бачили, ідучи в Європу, що там є якісь ще галузеві науки? Шановні, в Європі тільки більше 50 академій мистецтв. І якщо людина не знає, що вона є, то про що ми далі мову ведемо. Про які далі можна вести розмови, диференції, якщо навіть в цих порядкових речах людина плутається, що має оцінювати нашу роботу? Минулого року ми, керівники академій, мали нагоду рапортувати перед вельмишановним комітетом. Я вам скажу, що більшого я не відчував колись дискомфорту в душі, коли нас поставили, задають питання і не дають відповідати. А потім вирок. От я читаю вчора, що нам дали по висновкам. Ми рік чекали, коли буде висновок з цього засідання, що минулого року було. І ось ми дочекалися. Читаємо, жодної ситуації, позиції немає по суті тих питань, які розглядались. Ну, хіба можна такий аналіз робити? Я дуже прошу. Давайте ми з повагою будемо ставитись до тих академій, які працюють роками. Ми весь час ідемо до ідеальної моделі, щоб не давати ні копійки цій курочці, і щоб вона несла "золоті" яйця. Ну, не буває такого чуда. Давайте якось збалансуємо все це. Ми розуміємо, що не можна весь час просити. Але хоча б не урізайте той мінімум, який дає можливість жити академіям. Дякую за увагу.

Веде засідання голова Комітету БАБАК С.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Валерій Анатолійович.

Чебанов Валентин Анатолійович, перший заступник генерального директора Державної наукової установи Науково-технологічний комплекс "Інститут монокристалів" НАН України, член-кореспондент Національної Академії наук України. Прошу.

ЧЕБАНОВ В.А. Дякую, вельмишановний голово, вельмишановні учасники засідання. За чотири роки імплементації Закону про науку зроблено вже багато. Але все ж таки втілення його в життя проходить дещо повільно та неповною мірою. Я зараз зупинюсь тільки на чотирьох проблемах, які існують, але їх, звичайно, значно більше.

Важливими є питання створення дієвої системи академічної мобільності науковців. В цьому напрямку вже доволі багато зроблено, але ряд питань залишаються відкритими. До них відноситься, наприклад, проблема заробітної плати при тривалих стажуваннях, коли людина виїжджає на рік або два. Зараз установа має обов'язково виплачувати заробітну плату людині, яка поїхала на таке стажування. Невиплата заробітної плати є порушенням. А якщо навіть буде дозволена, це призведе до переривання стажу науковця, як наукового стажу так і пенсійного, через невиклату ЄСВ. З іншого боку, керівник наукового підрозділу на строк такого тривалого стажування міг би взяти тимчасово іншу людину, для вирішення поточних завдань. Але, на жаль, позбавлений такої можливості. Тому що робить керівник? Він звільняє людину, а не направляє на стажування, якщо це стажування більше, ніж один рік.

Ми навіть тут почули, що зараз дуже активно точаться дискусії щодо академічної та університетської науки, яка з них більш важлива, яка правильна і повинна залишитись в Україні єдиною. Така позиція протистояння є цілком контрпродуктивною, на наш погляд. І натомість, одним з дієвих шляхів розвитку наукової та освітньої сфер, є створення науково-освітнянських об'єднань. Начебто чинні закони про науку та освіту не забороняють їх утворення. Але в дійсності, ми зараз не маємо для цього реальної законодавчої бази.

Серед питань, які постають. Яка форма існування таких об'єднань. Яким чином буде здійснюватися їх бюджетне фінансування. Якими мають бути керівні органи. Як вони обираються та ким контролюються.

Крім того, зараз штучно або цілком свідомо робиться суттєва диференціація щодо окладів науково-педагогічних працівників та науковців академічних установ, а також існують і розбіжності у кваліфікаційних вимогах. Професор університету, наприклад, без проблем може брати участь в конкурсі на будь-яку

наукову посаду в академічному інституті, включаючи директорську посаду, в той час як зворотній шлях працює далеко не завжди.

Ще одна проблема стосується регіональних наукових центрів НАН та МОН України. Їх головна функція не наукові дослідження, а науково-організаційна робота і координація, що аж ніяк не прописано в чинному Законі "Про наукову і науково-технічну діяльність". Сьогодні статус регіонального центру – це державна наукова установа з усіма вимогами до їх діяльності, починаючи від обрання керівництва і закінчуючи необхідністю проходити атестацію за правилами, які робилися для наукових інститутів, що повністю викривлює ідею існування таких центрів. Відповідно є нагальна необхідність корегування 25-ї статті закону про науку. Ще одне. Такі центри, як я вже казав, мають подвійне підпорядкування, це НАН і МОН України, але, на жаль, Міністерство освіти і науки вже давно не бере участь в їх діяльності і самоусунулась від проблеми фінансування таких наукових центрів.

І наприкінці дозвольте все ж таки повернутися до проблеми, про яку сьогодні вже багато говорили, це проблема імплементація статті 36 стосовно окладів. Те, що зараз ми спостерігаємо, той відтік науковців за кордон або у бізнес, інакше як знекровленням науки назвати не можна, тому все ж таки першочерговим завданням, головним є терміновий перегляд принципів формування тарифної сітки. Причому, зробити це треба не в відповідний рік, як сказав Юрій Юрійович, а терміново і не залежати від того, чи буде реформована академія наук, чи не буде реформована, чи будуть галузеві, чи не будуть. Не може бути зарплата науковця менша, ніж зарплата касирів в супермаркеті або прибиральника в супермаркеті. Нам завтра нема буде ким проводити ротація ані керівників, ані наукового комітету, ані експертних рад міністерства та фонду досліджень. Та й в лабораторії нікому буде працювати, та й в експедиції їздити нема буде кому. Тому єдиним шляхом вирішення зазначених проблем, на наш погляд, є широке громадське обговорення та поєднання зусиль всіх зацікавлених сторін, як це було зроблено 4 роки тому, коли саме цей закон готувався. Я хочу нагадати, що він готувався як консенсуальний закон: чотири законопроекти об'єднувалися робочою групою в єдиний, і це єдиний шлях, як ми маємо робити законодавчі ініціативи і законодавчі акти в Україні. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Валентин Анатолійович.

Матюх Тетяна Володимирівна, керівник експертної групи з питань солідарної системи пенсійного страхування Директорату розвитку соціального страхування та пенсійного забезпечення Мінсоцполітики України. Прошу.

МАТЮХ Т.В. Дякую, шановний голова комітету. Шановні народні депутати, присутні, дуже важко зараз щось сказати після того, що уже ми почули, про недоліки в науці, про те, що не хватає фінансового ресурсу. Але щодо виконання закону, хочу сказати, що 4 завдання були Міністерством соцполітики всі виконані. І головні питання, це якраз болючі питання, що очікують від нас науковці – це оплата праці і пенсійні питання.

Що стосується оплати праці, то накінець-то завдяки співпраці Міністерства освіти і науки з Мінсоцполітики разом, урядом прийнято постанову в липні 822 про те, що поступово, починаючи з січня 2020 року, будуть підвищені посадові оклади науковцям. Будемо сподіватися, що перші кроки уже зроблено. Да, це не той рівень, може, що очікують, але лунали, і це ж не є секретом, що це те, що не вистачає фінансового ресурсу. Ми також знаємо, що заслуговують і чекають від нас покращення, але це є те, що перші кроки з 2020 року буде поступово збільшуватися оклади.

Що стосується пенсійного забезпечення, то хочу сказати те, що є у нас аналіз. З 17-го року всі пенсії, в тому числі і пенсія науково і науково-педагогічних працівників на загальних підставах. Але є у нас аналіз і тенденція те, що не переглядалися пенсії науковцям, але є можливість автоматичного перерахунку по страховому закону. І динаміка та, що починаючи в 15-му році було 66 тисяч одержувачів пенсій науковців, то на сьогодні 6 тисяч. Це пов'язано з тим, що кроки по осучасненню пенсії в страховому законі дає можливість підвищити суттєво розміри пенсій для науковців шляхом переходу на загальний закон. Також планується і в 20-му році осучаснення пенсій і їх підвищення. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам дуже.

Невідомий Василь Іванович, член Рахункової палати, прошу.

НЕВІДОМИЙ В.І. Доброго вечора, шановні колеги. Декілька пропозицій від Рахункової палати, реалізація яких, на наш погляд, може сприяти реалізації Закону про наукову діяльність.

По-перше, ми 17-го року провели аудит практично всіх національних академій. І питання, які піднімалися, притаманні практично всім цим закладам. Тому ми пропонуємо ті пропозиції, реалізація яких не буде вимагати значних фінансових витрат, але дозволить зміцнити фінансово-господарську дисципліну в академіях і навести належний облік. Передусім бажано провести суцільну інвентаризацію нерухомого майна академій, зокрема земельних ділянок, будівель, приміщень і розробити план заходів щодо його ефективного використання.

Є питання до діяльності або бездіяльності юридичних осіб державних підприємств академій, які практично не функціонують, припинили діяльність, але ліквідаційні процедури не пройдені, і їх діяльність у встановленому законом порядку не припинено. А натомість тих державних підприємств, академій, які здійснюють господарську діяльність, провести необхідно аналіз в частині сплати ними частки чистого прибутку до державного бюджету, і там знайти кошти, яких так не вистачає академії. Дуже серйозне питання є щодо реєстрації речових прав на нерухоме майно, зокрема земельні ділянки. Бо багато земельних ділянок, ми бачимо зараз і по вузах, і академії це не виключення, просто можуть бути втрачені, а деякі вже втрачені.

І стосовно виконання рішень самих президій академій щодо надання дозволів на розміщення організацій на площах установ, які належать до сфери їх управління. Необхідно вжити заходів для того, щоб ті приміщення, які використовуються такими установами, і вони там проводять свою діяльність і без дозволу президій, вони були звільнені, і це майно використовувалося за призначенням або були укладені відповідні договори оренди.

І останнє. Рахункова палата рекомендувала розробити механізм здійснення моніторингу ефективності провадження створених за рахунок бюджетних коштів в результаті наукових досліджень і конкретизувати критерії вимірювання ступеню досягнення соціального ефекту внаслідок використання результатів таких досліджень. Нарешті, мені здається, що має перейти в цьому наука до саме системи проектного менеджменту наукових досліджень. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Василь Іванович.

Слушні пропозиції. Тільки щось мені підказує, що вони приблизно однакові з року в рік. А ми все ще не рухаємося, бо про аудит майна Академії наук земельних ділянок, про оформлення прав на землю на нерухоме майно, ну, навіть я років 7 чую. Чому ми не рухаємося нікуди? Що нам заважає це провести? Що думає Рахункова палата з цього приводу?

НЕВІДОМИЙ В.І. Ми проводимо моніторинг виконання цих рекомендацій. Але, на жаль, ті пропозиції, які я привив, дійсно, вони залишаються нереалізовані. Що для цього потрібно, щоб реалізувати? Потрібна відповідальність людей, які відповідальні за вжиття цих заходів. І, можливо, розгляд цих питань на комітеті, на профільному комітеті, міг би сприяти прискоренню виконання цих рекомендацій.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Василь Іванович.

Бєлих Тамара Василівна – головний редактор науково-популярного журналу для юнацтва "Країна знань". Прошу.

БЄЛИХ Т.В. Спаси́бо.

Ну, всем известно, что наука воспитывается и растет со школы. Монтелли... Ой, не слышно. Я знаете, мова має бути або вишукана, або нема. Значит, я лучше говорю, я буду говорить на русском. Я вам потом переведу. Извините.

_____. Тамара Василівна, можна трохи голосніше. Дякую.

БЄЛИХ Т.В. Буду говорить. Наука растет со школы. И как мы школьников заинтересовываем в науку, мы потом получим ученых в Украине. Монтелли еще в XVI веке сказал, что учеников надо увлекать наукой, иначе мы воспитаем ослов, нагруженных книжной премудростью. Научно-популярные журналы это именно те журналы, которые воспитывают научное мировоззрение. 20 лет назад мы отследили, что в Украине исчезли все научно-популярные журналы. И ученые и педагоги, преподаватели вузов объединились в общественную организацию, и уже 19 год издают единственный в Украине журнал для юнацтва – "Країна знань", на украинском языке.

Значит, подписка сейчас очень маленькая. И статьи пишут ученые. Рассказывают о развитии науки, об ученых Украины. Директора не подписывают, и говорят, дети сейчас сидят в Интернете и не надо читать научно-популярные журналы. Но что они ищут в Интернете, и что они читают, вы это знаете. Если вы обратитесь к психологам, к трудам психологов и ученых по развитию мозга, то вы узнаете, что дети должны читать бумажный вариант. У них развивается кругозор. Все, кто делают на западе вычислительную технику, своих детей они отдают в школе, где нет компьютеров.

В 17-м году Патон написал письмо от Академии наук сюда в Верховную Раду, министру образования о том, что молодежь не идет в науку, а одна из причин, что их не интересуют в этом. Письма были разосланы во все регионы Украины. Письма в Академию наук пришли. Да, да, ученые нужны, учить будем, подписка не ойкнула. Финансирование школ нету. Студентов педуниверситетов не учат читать научно-популярную литературу. А читать научно-популярную литературу это труд, которому надо учиться и интересоваться, и это дело педагогов.

Знаете, я занималась в Институте кибернетики выбором оптимального решения. И вот, какая есть целевая функция, такой и будет решение. Если целевая функция – не поднять интеллект нации, не сделать народ умным, то и решения будут соответствующие этому. Если будет целевая функция личного обогащения, – маємо, що маємо.

Еще одна аксиома, которую надо было бы знать. Каждая система развивается при наличии обратной связи. У нас есть средняя школа, высшая школа и институты, и предприятия. Значит, связь еще между высшей школой и институтами какая-то существует, но обратной связи от институтов до школ нет. Я работаю с преподавателями вузов. Вы бы слышали, что они говорят об абитуриентах, которые туда поступают: речь слабая, фантазии, интеллекта нету.

Я... не надо меня слушать. Вы обратитесь и скажите: высшее образование должно оценивать работу средней школы, как институты должны оценивать работу, научные институты. Значит, у меня все-таки большая просьба сделать так, чтобы наши дети читали научно-популярную литературу, увлекались наукой. Финансирование школы и школьных библиотек из рук вон плохо. Спасибо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, да, дякую, Тамара Василівна.

Інформую, що 27 листопада будуть відбуватися комітетські слухання по питанню розвитку природничо-математичної освіти в системі середньої школи. Я думаю, що це буде гарний такий майданчик, де можна буде запропонувати свої ідеї щодо того, щоб популяризувати науку і рух дітей потім в науку. Тому я запрошую як вас, так і всіх бажаючих взяти участь у цих комітетських слуханнях і в підготовці матеріалів до цих слухань. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги.

Попруга Юрій Миколайович, заступник директора департаменту Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства. Прошу.

ПОПРУГА Ю.М. Можна сісти тут?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Можна сісти і біля нас, тут є місце і мікрофон. Це так кар'єрне зростання, знову...

ПОПРУГА Ю.М. Доброго дня, шановні присутні. Мінекономіки виконують науково-дослідні роботи сфери, організовують виконання науково-дослідних робіт щодо вдосконалення створення та збереження національної еталонної бази.

Як ви знаєте, що будь-яка держава світу, яка хоче мати незалежність економічну, повинна мати досить потужну еталонну базу. І на сьогодні у нас є створено 74 національні еталони. Є чотири наукові метеорологічні інститути, які проводять ці роботи. А також проводяться звіряння наших національних еталонних з еталонами міжнародними, що дозволяє українському кілограму, літру, метру, секунді і так далі, бути визнаному на міжнародному і світовому рівні. Проблематика є наступна. Наука не стоїть на місці і тому еталонна база потребує також відповідного фінансування для вдосконалення і таке інше. Метрична конвенція в цьому році прийняла рішення про перевизначення одиниць вимірювання. Україна стала шістдесятим членом метричної конвенції в 2018 році. І взяла на себе певні зобов'язання щодо участі у цьому перевизначенні. І тому також досить необхідно відповідне фінансування державного бюджету. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Юрій Миколайович, скажіть, будь ласка, що думає Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства з приводу впровадження інновацій. А саме, наукових розробок, наприклад, Національної академії наук або національних галузевих академій наук. Вони ж роблять цікаві речі, насправді. Які можуть допомогти нашій економіці і нашим бізнесовим колам. Що думає з цього приводу міністерство.

ПОПРУГА Ю.М. Я передам слово своєму колезі, який відповідає за цей напрямок.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, тільки давайте дуже коротко, якщо можна. Прошу.

ЦИМБАЛЕНКО Д.П. Доброго дня, шановні колеги! Цимбаленко Дмитро – начальник відділу наукової та інноваційної діяльності Мінекономіки.

Так, щодо розвитку інновацій. У нас наразі готується проект закону про розвиток інновацій. Саме в ньому ми постараємося, саме наразі готовий драфт уже, по-перше, цього закону. Ми з колегами з МОНу його опрацьовуємо, і вже коли вийдемо на наступний рівень, ми намагаємося врахувати всі позиції всіх заінтересованих сторін, всіх основних стейкхолдерів цього закону.

Ось коротко по цьому питанню.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Артур Лі, Державна установа "Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки імені Доброва". Прошу.

ЛІ АРТУР. Так, дякую.

Спочатку можна я репліку невеличку? Да. Дуже коротка репліка з приводу того: ви не зможете ніколи оцінити діяльність академії... Ви ніколи не зможете оцінити діяльність наукових установ, поки наукові установи не будуть реєструвати свої, ставити на баланс результати своєї інтелектуальної діяльності, і поки Рахункова палата і податкова не почнуть перевіряти ці нематеріальні активи. Це по-перше. Оскільки це єдиний є результат їх наукової діяльності, це їх нематеріальні активи.

По-друге, кожен має право володіти, користуватися, розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної творчої діяльності, – встановлено статтею 41 Конституції. Стаття 22 Конституції забороняє приймати нові закони або змінювати старі, які зменшують існуючі права і свободи. Але у нас дві членкині партії "Голос" Стефанишина і Устінова винесли законопроект 6 вересня 2089, який практично скасовує результати інтелектуальної діяльності медичної сфери. Вони скасовують правову охорону на способи лікування, діагностики людей, тварин, на лікарські препарати і сполуки.

Виникає питання: це пряме порушення 3 статей Конституції. Коли буде відповідальність особиста персональна депутатів, які порушують свою клятву депутата дотримуватись Конституції і законів України? Я прошу вас, прошу ваш комітет і всі, до речі, депутатські, скажімо так, групи, фракції, винесіть закон, що депутат, який виносить в Верховну Раду законопроект, яким скасовуються конституційні права громадян, має нести персональну відповідальність. Це ж неможливо терпіти вже.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Артуре. Я вам, якщо можна, тепер я зроблю коротку репліку. Наскільки я пам'ятаю, цей законопроект не виносився в зал. І коли буде винесений, тоді йому оцінку дадуть всі народні депутати в залі. І це, по-перше. По-друге, не можна, я вам пояснюю, і в Конституції це записано, суб'єкт права законодавчої ініціативи не може бути обмежений в своєму праві. Це дуже важливий момент. Ми ж не можемо всіх народних депутатів, забрати в них статус народних депутатів, якщо вони виносять помилкові закони. От зараз нам винесли закон на комітет про скасування Закону про освіту, наприклад. Так що робити? Що робити з цими депутатами? Тому давайте ми це полишимо окремо. Ми все одно зараз розглядаємо питання Закону "Про науку і науково-технічну діяльність".

І в нас останні дві короткі репліки. Перший – Попович Олександр Сергійович з Інституту імені Доброва. Прошу, дуже коротко.

ПОПОВИЧ О.С. Я хочу сказати, що з, одного боку, позитивне враження справляють підготовлені документи. Але що тривожить? Тривожить те, що про всі ці речі, ми говоримо дуже спокійно. А ситуація екстраординарна, яка вимагає

екстраординарних заходів. Сьогодні у нас втрати науки через природну смертність в результаті тієї вікової структури, що склалася, перевищують молодіжне поповнення. Перевищують вже. Якщо додати ще, що з науки тікають, то це означає, що ми не можемо навіть зупинити падіння наукового потенціалу, якщо не буде вжито якихось екстраординарних заходів

Мені дуже приємно, що мої особисті розрахунки відносно п'ятнадцятипроцентного переростання науки увійшли в ваші документи. Але я хочу підкреслити, що це застаріла інформація. Це інформація, зроблена по тенденціям до 2015 року. Останні 5 років ситуація суттєво погіршилась, і тепер вже 15 процентів мало.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам дуже.

І останнє. Я дуже попрошу дуже коротко, знаючи бажання виступити довше, пані Юля Безвершенко. Прошу.

БЕЗВЕРШЕНКО Ю.В. Дякую. Я по проекту рішення. Перше. Мені здається доцільним, щоб в рішенні було відзначено роботу наукового комітету ці всі роки, тому що ефективність цього прямує до нескінченного, оскільки при нульовому фінансуванні вони проробили велику роботу по експертизі проектів актів Кабміну, обробці звітів головних розпорядників бюджетних коштів, підготовці різних пропозицій. Мені здається, це має бути відзначено, бо це, мабуть, найкращий елемент новий, який спрацював і працює надалі.

Друге. Мені здається доцільним доповнити пункт 3.3 про те, що має робити Кабінет Міністрів України, просто для повноти цього документу двома пунктами. Першим щодо пріоритетності проведення держатестації наукових установ та ВНЗ в частині їх наукової діяльності на високому рівні, що передбачає, зокрема, і незалежну експертизу, в тому числі міжнародну. Те саме слід відзначити в пункті 3.1, де йдеться про видатки на 21-й рік і далі, що мають бути відповідні бюджетні програми по забезпеченню проведення держатестації такої, аби вона була якісною.

Далі пункт в 3.3 також варто включити оцінку реалізації протягом цих років майже чотирьох частини четвертої статті 66, де йдеться про те, що держава забезпечує інтеграцію в європейський дослідницький простір шляхом реалізації

його пріоритетів. І тут, звичайно, новий уряд вже почав роботу. І вчора на засіданні Нацради було відзначено, що буде відповідна робоча група, але разом з тим, з точки зору рішення комітету, воно не є повним, коли тут цього немає.

Далі так само в пункті 3.1 про видатки має ітися про те, що обов'язково щороку ми не маємо здійснювати героїчних подвигів на вибиття грошей на супровід нацради в бюджеті секретаріату Кабміну. Це має бути тягле фінансування аналітичної роботи. Так само крім забезпечення коштів на державну атестацію мають бути кошти на розробку і реалізацію державної цільової програми з прогнозування науково-технічної та інноваційної діяльності, якщо ми хочемо, щоб ті пріоритети, які будуть сформульовані, вони базувались на якомусь аналізі. Крім того, мені видається, відсутність дивної в пункті 3.3.6 засад функціонування системи національної наукової і науково-технічної експертизи серед першочергових речей, якими має займатись Нацрада, без цього нічого не піде.

І останнє, пункт 4. Він взагалі виглядає досить екзотично. Якщо подивимось в пункт 4.1 останнє речення йдеться про популяризацію. По-перше, це має бути окремий підпункт. По-друге, чому лише шляхом використання сучасних цифрових та комунікаційних технологій. Залишається важливим спілкування очі в очі. Ось будуть дні науки цими вихідними. Запрошую принагідно. Це теж важливий напрямок популяризації.

Далі пункт 4.2. Все написано правильно, але чому ці речі мають робити тільки 6 головних розпорядників бюджетних коштів з 25. Мені здається, що цей пункт має бути віднесений до всіх них.

Також пункт 4.3. Насправді в першу чергу це просто цитата по суті з 375 статті Угоди Україна-ЄС. Воно має бути сформульовано для держави. Ну, наприклад, в пункті 3.3. для Кабміну, що мають бути створені умови, які це уможливлють. Тоді всі ГРБК зможуть щось в цьому напрямку робити. На жаль, тут мало що зроблено за ці роки. Натомість академія, мені здається, було б доцільно додати пункти. Звичайно, ви можете сказати, що вони дискусійні, але все ж, наприклад, забезпечення ефективного функціонування внутрішніх систем забезпечення якості наукових досліджень та прозорого розподілу коштів за їх результатами. Тому що держатестація наразі не прив'язана до фінансування. Вона

є підставою для рекомендації реорганізації, ліквідації установ. А розподіл коштів залишається всередині ГРБК. Така система є наразі задокументована тільки в НАН. Було б добре поширити на інші академії.

Далі. Забезпечити прозору та своєчасну звітність на веб-сайтах академії щодо використання бюджетних коштів на діяльність та результати проведених досліджень. Це має бути, до речі, теж не тільки на НАН чи галузевих. Це мають бути всі ГРБК. Наразі такого немає, в тому числі МОН та всі інші міністерства. І, можливо, забезпечити ефективну роботу і створення в тих академіях, де їх немає. Бо я знаю тільки дві академії НАН та НАМ, де воно є, ефективну роботу комісії з боротьби з порушенням академічної доброчесності та псевдонаукою з метою реалізації академіями їх функцій експертизи, очищення науки та відновлення довіри до науковців, науки та наукових організацій. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую дуже, пані Юлія. Як я знав, що воно в хвилинку не вкладеться. Дякую вам дуже, дякую, колеги, за обговорення.

Тепер було б добре почути думки народних депутатів членів комітету і потім обговорити і прийняти рішення комітету з цього приводу.

Кириленко Іван Григорович, прошу.

КИРИЛЕНКО І.Г. Шановний пане голову, шановні колеги! Всі дуже стомилися, тому я хочу почати з незвичного запитання для того, щоб трошки, як кажуть, ви розслабились.

Дайте відповідь на таке просте питання: що відрізняє Україну і українців і українську кухню? Один продукт назвіть.

_____. Сало.

КИРИЛЕНКО І.Г. Це ви сказали, це не я, але ви сказали правду. Так от цей день в історії: до 1939 року – рівно 80 років тому ніхто не знав українське сало і українське свинарство. В 39-му році запатентований унікальний винахід, який шокував увесь світ. До 39-го року всі знали йоркшир – породу свиней, португальське свинарство, неаполітанське, сіамське і китайське. І українці на чолі з видатним нашим фанатичним селекціонером Івановим – Михайло Іванов – об'єднали генотип цих усіх свиней і вивели білу українську.

30 років біла українська була домінуючою в усьому світі. Нинішні ландрас і всі інші і в підметки не годяться по продуктивності, по плодовитості і по смаковим якостям. Друзі, був створений спеціальний інститут, який займався цією справою. Держава була зацікавлена, профінансувала зараз цей Інститут свинарства імені Іванова.

70 років тому рівно день у день на Дніпропетровщині із загону вийшов останній автомобіль із кукурудзою з поля Марка Озерного. Коли підраховали всі експерти: 223,8 центнери з гектара. Світовий рекорд, який не перевершений до сих пір, не зважаючи на унікальні досягнення в селекції і в генетиці. В нанотехнологіях в рослинництві, те, що називається ГМО, до сих пір цей рекорд неперевершений. Автор – академік Соколов. Створений спеціальний інститут в НІІ кукурудзи під Дніпропетровськом. Зараз це Інститут зернового господарства.

Рівно 40 років тому, 1968-1969 рік, психологічний рубіж з не урожаю пшениці на богарі пересягнув український селекціонер, двічі герой, ті попередні теж герої, двічі герой. Прізвище його Василь Ремесло. Починали всі з дослідної станції, тут, Миронівка. Миронівські пшениці встановили іще один світовий рекорд. В ті роки ніхто не засівав такі площі, як Миронівська ювілейна, у всьому світі. Миронівська – 88 і інші сорти. Ні американці ні до ні після, ні Аргентина, ні Канада, ні Китай, ні Індія не змогли перевершити цей рекорд.

Друзі, це б було неможливим ці речі. Як берімо, 101 рік тому не відбулася дуже знаменна подія. Гетьман Скоропадський, 14 числа приймається закон 1918 року. Із заходу німці, австріяки, угорці, поляки, з Харкова більшовики, на півдні Махно, в кільці українська держава молода. Приїжджає Вернадський, за 14 днів приймається закон. 27 листопада створюється Національна академія, українська академія наук. В цей же день 60 ключових напрямків затверджується по чотирьом стратегіям. Читаю стратегії. Це все історія, друзі. Історико-філологічний напрямок, фізико-математичний, соціальних наук та сільськогосподарська справа. І пішов нестримний рух вперед. Нестримний рух. Я назвав тільки сільськогосподарську. А інші мої колеги можуть назвати. А Макаренко звідки? А Сухомлинський? Японське чудо від Сухомлинського. А Амосов? Видатні українці! За кого українці проголосували в "Найвидатніший українець"? За науковця, за Амосова.

І ще одна дата – 10 років, вже печальна дата, це вже на нашому віку. Світ дізнався про унікальну комунікацію, яка називається WhatsApp. 10 років тому. Моя колега, дякую, точно сказала цифру – 10 років. Знаєте, хто винахід належить WhatsApp? Українцю, уродженцю Київської області Ян Кум. Він тут невостробуваний виявився, не потрібно це було нікому. Ходив, бився в усі двері – нуль. *(Шум у залі)* Да, нуль. Поїхав. Там, де був востребований.. і ви знаєте, йому це не цікаво, він далі вже щось винаходить. Він продав свій винахід знаєте за скільки Фейсбуку? За 19 мільярдів доларів. На той час, коли він продав цей винахід, це був національний бюджет зведений України. Без коментарів.

Але продовжу трошки далі. Наш північний сусід. Зуд реформаторський обуяв після одної з непростих аварій, бо там мілітаризована наука, вирішив розігнати науку, реформувати. Виступив один проти цього Жорес Алфьоров, лауреат Нобелівської премії, нині покійний, жорстко виступив, але оказався "глас вопиющего в пустыне". Реформували, розігнали. Сьогодні кожний другий запуск аварійний і кожний спуск туди, під воду, катастрофічний. Наука відповіла тим, чим відповіла. Куди поїхали науковці? Поїхали до Назарбаєва. Теж видатний науковець, до речі, який перед ними поставив задачу: допоможіть нам вийти на стратегію інноваційного розвитку по корисним копалинам, по всьому. Казахстан в трійку найбільших країн світу входить. Ну ми не хочемо бути сировинним додатком для сильних миру сього. З 1997 року діє стратегія, стратегія інноваційного розвитку. Я був на річних зборах академії наук. Президент Абікаєв доповідав Назарбаєву: ось шість напрямків, які визначили, які ми затвердили і я доповідаю. Густо доповів, а потім кожний по шести доповідає. Питання за фінансування – навіть розмови не ведеться, скільки треба.

Друзі, з 97-го року ВВП Казахстану на душу населення виріс в 15 разів. Ми на рівень 90-го року не вийшли, єдина країна в світі. Це претензії не до науки. В державі до сих пір немає стратегії соціально-економічного розвитку внятної, зрозумілої. Тоді наука підключається. Раз нема стратегії, за що ми їх терзаємо. Попередній уряд терзав їх – давайте модель розвитку. Яка модель розвитку науки може бути. Про що ви говорите. Наука – це запит суспільний.

Я хочу звернутись до голови комітету. Я дуже вас шаную, Сергій Віталійович. Унікальна можливість, унікальна. І всі сьогодні за це говорили.

Наступне рішення комітету, наступне зібрання не мотузувати науку, а мотузувати тих, хто відповідальний за стратегію соціально-економічного розвитку. Від стратегії економічного розвитку завдання, наукові школи. Треба створити центр нанотехнологій. Давайте створювати. По цифрових технологій, давайте створювати. Я, не кум, ми не повинні виїжджати з України. 19 мільярдів доларів, одна людина, отак раз і все. А якби це науковий центр це зробив. Це в Україні залишилось, і гроші, і люди, і все інше. Ми зараз на виживання кинули и мотузуємо, продолжая их ненавидеть. За що? Доколе.

Ніхто не сказав, на превеликий жаль, ви бачили всі, як кажуть, вийшли на рівень те, що болить. А задача закону, який ми обговорюємо. Що в преамбулі стоїть? Мета – вивести Україну на потужну магістраль стратегії інноваційного розвитку. Наступне засідання, коли будемо заслуховувати, треба слухати міністра економіки, уряд. Де ця стратегія? За 25 і більше років так і не удосудили її зробити. Чому? А тому. Ми колись говорили на цьому засіданні – монополія. Монополія, 4-5 ключових галузей в руках 4-5 сімей. Монополії не цікаво це все. Науково-технічна... Для чого. Для чого. Туди вкладатися треба. Там, де монополія, там нема конкуренції. Нема конкуренції, нема востребованности науки. Наука не може відповідати за те, що відбувається. І не можемо ми її терзати за те, що отакі ми. Поки не буде стратегії внятної соціально-економічного розвитку на інноваційних засадах, Яни Куми будуть працювати в Силіконовій долині. Де українська силіконова долина? Наступне засідання – створення силіконової долини української. І оці всі, згусток, що в нас є, ми ж продовжуємо вигравати олімпіади. Ми мотузуємо нашу освіту, що вона така-сяка, а ми ж продовжуємо олімпіади вигравати. Де ці таланти? А ці таланти: конкурси кругом у світі проводяться, наших запрошують і для того, щоб раз вичислити і забрати потім. Там гранти працюють, там.

Сергій Віталійович, унікальність полягає в том, що монобільшість. Не треба нікого уговорювати, себе, а ми підтримаємо. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Іване Григоровичу.

Я дуже радий, що ми в комітеті мислимо в один бік. Тому в нас так спокійно проходять важкі речі через комітет і важкі закони. І добре, що ми

одноставні в своєму мисленні, в своєму баченні майбутнього. Я абсолютно погоджуюсь з вашими тезами.

Колеги, чи хтось хоче? Так, прошу.

ЛУКАШЕВ О.А. Дякую, Сергію Віталійовичу.

Дійсно, Іван Григорович доповів дуже фахово і емоційно одночасно. Я хотів би зауважити, що дуже своєчасна дискусія вчора відбулася на засіданні Національної ради. І питання реформування Національної академії наук, галузевих академій, воно дійсно і на часі. І поряд із цим необхідно згадати таку важливу річ, як те, що стаття 48 Закону "Про наукову і науково-технічну діяльність", яка передбачає норму щодо фінансування науки з обов'язку держави щодо фінансування науки на рівні не менше 1,7 відсотка ВВП, набуває чинності в 2020 році. Іронія долі така, що ми не можемо констатувати, як розвивається вітчизняна наука за умови фінансування на рівні не менше 1,7 ВВП.

Я хотів би нагадати, що провідні країни світу за науковими показниками як: Південна Корея, має 4,29, Ізраїль – 4,11, Японія – 3,59. Якщо ми сьогодні не будемо намагатися підвищити державне фінансування, то ми прийдемо до того, що такий підхід держави є фактично акселератором відтоку наукових кадрів за кордон. Ми будемо у такий спосіб інвестувати в економіки провідних країн світу. Оскільки Німеччина, Сполучені Штати, Канада, Ізраїль вони залюбки приймають наших молодих науковців. Ми будемо констатувати про старіння науки і вимирання за декілька років. Тобто цю ситуацію необхідно змінювати. І тому б я хотів би, повертаючись до ідеї реформування Національної академії, галузевих академій, закликати колег щодо продовження дискусій.

Дійсно, в комітеті у нас створено такий чудовий майданчик для наукової дискусії. Він абсолютно деполітизований. І як Іван Григорович запевнив нас, молодих депутатів, депутати першого скликання, що немає ніякого лобізму, є, дійсно, бажання конструктивної роботи і лобіювання інтересів української науки.

Тому я хотів би закликати до того, що ось ідея, яка пролунала відносно пропозицій щодо самореформування, вона, дійсно, корисна, і на мій погляд, правильна з того боку, що специфіка наукових досліджень в кожній з царин науки, яку представляють відповідні галузеві академії, вона є такою, що

особливості формування доданої вартості в академії мистецтв, в Академії медичних наук і в Академії правових наук вони є зовсім різними. Але ж і обсяги фінансування Академії медичних наук і правових у 80 разів відрізняються.

Тому б я хотів би закликати до продовження цієї дискусії, запропонувати її, і в цьому нас підтримає голова комітету, комітет як майданчик для цих переговорів, один з майданчиків провідних, оскільки остаточну крапку в цьому питанні буде ставити парламент. І ми, дійсно, відкриті для дискусії. Тільки в умовах такого широкого наукового загалу, депутати зможуть дійти правильних висновків і до, дійсно, такого обґрунтованого прийняття рішення в сесійній залі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олександр Анатолійович.

Колеги, чи ще хтось бажає? Дивіться, колеги, у нас є попереднє рішення комітету, яке враховує переважну більшість того, що ми зараз почули. Одним з основних моментів, які ми почули, однією з основних проблем – є проблема фінансування. І вона дійсно є. І дійсно ми продукуємо закони, але закони часто не виконуються з різних причин. В основному в нашому випадку з об'єктивних часто. Але це не говорить про те, що закони і далі не потрібно виконувати, і не потрібно шукати можливості їх виконувати. Саме тому комітет і буде наполягати, і буде давати доручення своїм рішенням Кабінету Міністрів дійти до, нарешті, до виконання Закону "Про науку і науково-технічну діяльність" як в цілому, так і в окремих його положень. І ми будемо підштовхувати Кабінет Міністрів і до виконання норми про 1,7 ВВП, і про норму щодо оплати праці наукових працівників.

Місяць тому, чи декілька тижнів тому, ми на комітеті ухвалили рішення щодо змін до Закону "Про науку і науково-технічну діяльність", який був перехідним законом, 0898, здається. Який був перехідним з минулого, з восьмого скликання. Ухвалили одностайно. Жодним чином не звужуючи, звісно, права науковців, а намагаючись зробити так, і це і є одним з основних принципів роботи нашого комітету. Ми хочемо продукувати закони, які будуть виконуватись. Тому для цього ми продовжимо свою роботу.

Закликаємо вас всіх до допомоги комітету. В кожного з вас, і часто ми отримуємо ці пропозиції. Повірте, я прочитав за два місяці кожен лист, який від кожного з вас надійшов. І не один лист від деяких з вас надходив. І ми його всі, насправді, ми їх всі прочитали, ми всі відправляємо ці пропозиції до наших підкомітетів, які працюють над доопрацюванням законодавства. Тому ми і надалі будемо продовжувати цю роботу і закликаємо вас не зупинятися і допомагати нам своїми порадами і своїм баченням розвитку в даному випадку науки, коли ми про неї говоримо.

Щодо нашого рішення комітету. Колеги, чи є у народних депутатів зауваження доповнення до рішення або бажання щось змінити? Пане Роман.

ГРИЦУК Р.П. Так, у мене є до пункту 4.1, там, де йдеться про посилення науки в стартап екосистемі. Але стартап екосистеми у нас в принципі немає. Необхідно розробити взагалі дорожню карту зі створення цієї екосистеми. Тому що зараз в університетах, науково дослідницьких інститутах, академій немає інфраструктури для стартап екосистеми. Немає центрів транспорту технологій в бізнес. Правильно, я так розумію? Немає.

Так от, друзі, стартап – це бізнес, і про це всі забувають. Університети зараз нічого в бізнесі не розуміють. Тому я пропоную, щоб попередньо створити дорожню карту зі створення такої екосистеми.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, це скоріше може бути паралельно ніж перед цим. Пане Романе, зможете сформулювати? Зможете потім сформулювати правку, да, щоб ми її правильно сформулювали це питання в рішенні? Чи є ще? Пані Інна

СОВСУН І.Р. Я не буду нічого нового пропонувати. Але мені видається, що були деякі пропозиції, які прозвучали в процесі обговорення. В тому числі пропозиції, які Юлія Безвершенко озвучувала щодо створення дорожньої карти інтеграції до європейського дослідницького простору. Мені здається, що їх можна було би інтегрувати. Тим паче, що я розумію, що зараз уряд і так цим займається. І тут логічно було би додати це до рекомендацій. Робота ведеться. В такому випадку це стимулюватиме і допомагатиме науковому комітету в першу чергу просувати це коридорами влади, да, і в Нацраді, так. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я думаю, заперечень не буде щодо цього приводу. В мене є ще одна своя пропозиція. Коли ми вже про це заговорили, і сьогодні це неодноразово звучало, і від Рахункової палати зокрема, момент, який... я особисто працював до цього структурі Національної академії наук і щонайменше останні сім років знаю про цю проблему, і кожного року бачив рішення президії з цього приводу, яке очевидно до кінця і не виконано. Може, нам доручити Кабінету Міністрів здійснити заходи щодо аудиту приміщень, земель, їх оформлення і використання академіями наук?

Колеги, що ви думаєте з цього приводу? Щоб ми просто допомогли насправді закрити це питання, що коли у нас не оформлені ділянки землі, ми стикаємося з проблемою, вони втрачаються так чи інакше. По місту Києву це часто відомо. Будь ласка.

_____. Можна? Я прошу пробачення, але зараз в Академії наук працює Держфінінспекція, яка перевіряє повністю і майно, і земельні ділянки, і все таке інше. І в самій президії, і в установах академії наук.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вона вперше за останні 7 років працює, колеги? Ні. А питання залишається, правда?

_____. Сергій Віталійович, можна ще теж одну репліку з цього приводу?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу.

_____. З цього питання, яке ви порушили, я вам хочу доповісти, що, наприклад, ми в академії правових наук кожен рік отримуємо запити, щоб дати відповідь щодо тих земель, які має академія і тих приміщень, які в нас є, і тих приміщень, які ми здаємо в оренду. Тобто, в принципі, щорічно академії, в усякому разі, галузеві академії звітують з цього питання. Я не знаю, як воно далі питання вирішується, це я не можу сказати, але ми звітуємо кожен рік.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я знаю. Справа в тому, що одне... це не питання збирання статистичних даних насправді. Це питання допомоги національним академіям

наук, і галузевим зокрема, з оформленням, власне, тих самих земельних ділянок. Скільки їх неоформлених стоїть у місті Києві? – Ми ж розуміємо, да.

Тому це питання, це просто пропозиція, якщо колеги підтримають, ми можемо це вписати в рішення, да. Немає заперечень.

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це з метою допомоги. Ніхто не збирається нічого робити насправді. Це ж...

НІКОЛАЄНКО С.М. Шановний Сергій Віталійович, у мене таке прохання. Я не депутат, але якби був такий пункт, що доручити секретаріату протягом двох днів узагальнити пропозиції, які пролунали, корисні, з метою направлення їх для внесення змін в накази Мінекономіки, там в Положення окремі, які б сприяли розвитку виконання даного закону. От ми підготували. Воно ж не піде в рішення. А як доручення від вас, було б гарно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви знаєте, насправді це непогана ідея. Тільки єдине, що протягом двох днів, Станіслав Миколайович, ми це зробити не зможемо, просто тому, що фізично не отримаємо стенограму протягом двох днів. І враховуючи те, що ми три з половиною години засідаємо, я думаю, що треба буде певний час на її розшифровку. Але це дуже слухна пропозиція. Дякую.

НІКОЛАЄНКО С.М. А ви зобов'яжіть нас дати вже виписані, щоб ви не розшифровували, зразу. І ви зразу будете мати. І почистите. І швидше...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Та, але ж ще є приблизно 24 виступаючих з пропозиціями окрім вас. Тому ви знаєте, да. Тому було б добре, насправді... Це гарна ідея. Це гарна ідея. Якщо ті, хто дадуть пропозиції письмові, які зможуть допомогти вам вирішити проблеми от зараз, да. Я розумію, да. Давайте тоді пропозиції, комітет підтримає. Давайте протягом. Ну, до кінця тижня встигнемо, до кінця п'ятниці. Дайте комітету, прошу пропозиції, ми їх узагальнимо, і тоді запустимо. Дякую.

Колеги, якщо немає інших зауважень до рішення, і пропозицій до рішення комітету. Немає?

Давайте тоді проголосуємо і підтримаємо це рішення комітету. Дякую. Одноголосно.

Колеги і шановні присутні, ми вам справді дуже вдячні. Повірте, для мене особисто це перший досвід розширеного комітету. Мені дуже приємно бачити вас всіх тут. Мені дуже приємно чути від вас, я думаю, що і нам всім, і чути від вас і поради і зауваження до діяльності, і взагалі ваші думки щодо розвитку науки і науково-технічної діяльності. Ми вам дуже вдячні за те, що ви були з нами на цьому комітеті. Ми сподіваємося, що і надалі ми будемо з вами плідно працювати. І завжди пам'ятайте, що Комітет з питань освіти, науки і інновацій є вашим другом в першу чергу, і ми тут для того, щоб вам допомагати.

Дякую вам всім. Гарного вам вечора. До побачення.